

Darīsim KOPĀ!

MĀJU TEHNISKĀ APKOPE

IEDZĪVOTĀJU TIESĪBAS
UN PIENĀKUMI – 6.-7. LPP.

№7 (47), jūlijs 2012

Svarīgākais par māju apsaimniekošanu un komunālajiem pakalpojumiem

LAI TOP CEĻI!

RĪGAS DOME
IEGULDĪS 16 MILJONUS
IEKŠKVARTĀLU REMONTĀ.
KO SALABOS ŠOSEZON?

3. lpp.

8-9. lpp.

KAM MĀJAI VECĀKAIS?

PERSONISKĀ PIEREDZE:
APVIENOJUŠIES IEDZĪVOTĀJI
SĀK AIZSTĀVĒT
SAVAS INTERESES
UN TAUPĪT NAUDU

NOVĒLĒT VAI UZDĀVINĀT?

NOTĀRS STĀSTA
PAR NEKUSTAMĀ
ĪPAŠUMA DARĪJUMIEM
4. LPP.

VANNA VANNĀ

TIKAI 2 STUNDĀS!
piegāde, uzstādīšana,
5 gadi garantija
RAŽOTS LATVIJĀ
10 GADU PIEREDZE

☎ 67243324, 26310088
www.vannavanna.lv

Sistemserviss

PĀRBAUDE, SERVISS, PIEGĀDE

20 GADU PIEREDZE

C KLASES ŪDENS PATĒRINA SKAITĪTĀJI - OFICIĀLS PĀRSTĀVIS BALTIJĀ

- ŪDENS UN SILTUMA SKAITĪTĀJI
- MANOMETRI, TERMOMETRI

☎ 20040513, 67245756

AKCIJA! līdz 31.07

LOGI

- 6 kameru profils • Avanss 10%
- Izgatavošanas termiņš – 5 dienas

1440	2120	1420
140 Ls		105 Ls

Cenā ietilpst: piegāde, uzstādīšana, ārējā un iekšējā palodze

Visa veida logu un durvju remonts

☎ 67381069, 29130053
MPS PLUS Ganību dambis 23a
✉ mpsplus@inbox.lv

VESELĪBAS CENTRĀ

Rīga, Lāčplēša iela 24, korp. B

IZNOMĀ TELPAS

- + PRIVĀTPRAKSEI
- + MEDICĪNAS IESTĀDEI

Tālrunis: 29720081

SILTUMA TARIFS RĪGĀ AUG

Šomēnes galvaspilsētas uzņēmums Rīgas siltums ziņoja par siltumenerģijas cenas kārtējo kāpumu. Lai gan pie šādiem paziņojumiem jau esam pieraduši, tomēr nepatīkami!

AS Rīgas siltums tarifs pieaudzis par 6%, un par jūlijā patērēto siltumenerģiju rīdzinieki maksās pēc likmes 45,42 Ls/MWh. Salīdzinājumam: iepriekšējā mēnesī siltumenerģija maksāja 42,82 Ls/MWh.

Cenas pieaugumu pavadīja nepatīkams atgadījums: laikraksts Diena kļūdaini pavēstīja, ka Rīgā siltumenerģija maksā četreiz dārgāk nekā Viļņā. Uzņēmuma Rīgas siltums vadība pieprasīja atsaukumu, jo patiesībā siltums Rīgā ir par ceturtdaļu lētāks nekā kaimiņu galvaspilsētā.

Lai nu tā būtu, taču ierindas patērētājam nekļūst vieglāk no domas, ka viņš maksā mazāk nekā Viļņas iedzīvotāji. Apkures sezonas laikā pielikums Rīgas siltuma tarifam jūtami palielinās mūsu dzīvokļu rēķinus. **K**

LATVENERGO: NEO PRET PAVĻUTU

Kā jau ziņots, Administratīvā apgabaltiesa uzņēmuma Latvenergo pašreizējo tarifu atzinusi par nepamatotu. Cilvēki jautā: vai monopolists atmaksās naudu, ko esam pārmaksājuši par elektrību kopš 2011. gada 1. aprīļa?

Kopš 2011. gada spēkā ir divi dažādi tarifi. Par pirmajām 1200 kilovatstundām gadā mājokļa īpašnieks maksā 8,25 santīmus par kWh (pirms paaugstināšanas tarifs bija 7,43 santīmi), tas ir tā saucamais starta tarifs. Par elektroenerģiju, kas patērēta virs šā limita, jau jāmaksā 10,74 santīmi par kWh.

Tiesa šādu dalījumu atzina par ne-taisnīgu un nepamatotu. Latvenergo pārstāvji jau paziņojuši, ka tiesas lēmumu pārsūdzēs, tātad līdz galīgajam verdiktam abi tarifi paliek spēkā.

Bet patērētājiem paliek cerība uzvarēt nākamajā tiesas instancē. Kas mūs gaida pēc uzvaras? Ilmārs Poikāns, viņš arī slavenais hakeris Neo, pavēstījis, ka centīsies panākt pārmaksātās naudas atmaksāšanu visiem Latvijas iedzīvotājiem.

Savukārt ekonomikas ministrs Daniels Pavļuts paziņojis, ka tiesas atzinums par nekorekto elektroenerģijas tarifu aprēķināšanas kārtību pēc būtības nozīmē, ka «tiesa ir pateikusi, ka zema tarifs ir par zemu». **K**

SODS PAR KLAVIERU SPĒLĒŠANU

Jūlija sākumā Rīgā plaši tika apspriests unikāls gadījums: pašvaldības policija kādai rīdzinieku ģimenei piesprieda naudas sodu par to, ka dēls daudzdzīvokļu namā trenējās klavierspēlē. Topošais pianists bija traucējis kaimiņiem, un viņam par to tika piemērots 101 lats sods. Pilsētā tūlīt iedegās diskusija par to, kas būtu uzskatāms par troksni, kas ne.

Jautājums par jauno pianistu tika skatīts domes Drošības, kārtības un korupcijas novēršanas jautājumu komitejā, ko vada Dainis Turlais. Izskanēja interesanti skaitļi: šogad pašvaldības policija saņēmusi 3299 sūdzības par sadzīves trokšņiem, policijas darbinieki noformējuši 332 protokolus un sodījuši trīs noteikumu pārkāpējus.

Piedevām pašvaldības policisti saņēmuši no iedzīvotājiem 672 rakstiskus iesniegumus, puse rakstītāju sūdzējās par kaimiņiem, kuri trokšņojuši laikā no septiņiem rītā līdz pulksten 23 vakarā, otra puse iesniegumu bija par troksni naktī. Jaunā pianista vecāki ir dziļā neizpratnē, par ko saņēmuši sodu, jo dēls esot spēlējis klavieres tikai dienā.

Rīgas Sabiedriskās kārtības noteikumos teikts, ka „Rīgas administratīvajā teritorijā aizliegts trokšņot, ja tas traucē apkārtējo personu mieru,

iestāžu, organizāciju normālu darbību”. Policija uzskata, ka skaļa un ne visai prasmīga klavierspēle var traucēt apkārtējiem, savukārt zēna vecāki tam nepiekrīt.

Situāciju komentē Rīgas domes Drošības, kārtības un korupcijas novēršanas jautājumu komitejas priekšsēdētājs Dainis Turlais:

– Mums svarīgi ir aizstāvēt iedzīvotāju vairākuma intereses. Uzskatu, ka policisti ir rīkojušies saskaņā ar

normatīvajiem aktiem. Aicinu šādās situācijās daudzdzīvokļu māju iemītniekus vispirms pašiem aprunāties ar trokšņainajiem kaimiņiem un mēģināt atrast kompromisu, citādi konfliktā nāksies iesaistīties policijai, un tas tikai uzkurinās strīdu.

Komiteja plāno jau septembrī rīkot diskusiju par to, ko uzskatīt par trokšņošanu daudzdzīvokļu mājā, ko ne. Uz sarunu tikšot aicināti sabiedrisko organizāciju pārstāvji un iedzīvotāji. **K**

- ✓ **Kā jāapsaimnieko mājokļi?**
- ✓ **Kas maksās par remontu?**
- ✓ **Kādas tiesības ir iedzīvotājiem?**
- ✓ **Kāpēc aug tarifi?**

Par to visu – mūsu portālā
www.kopaa.lv !

SEŠPADSMIT MILJONI CEĻIEM

Nils Ušakovs sola četros gados savest kārtībā Rīgas iekšpagalmus

No visiem Rīgas nostūriem redakcijā pienāk vēstules ar sūdzībām par iekškvartālu ceļu bēdīgo stāvokli. Iedzīvotāji stāsta, ka esot bail tumsā iziet no mājas, lai nesalauztu kājas, un mašīnas pastāvīgi iestrēgstot dziļajās bedrēs. Šķiet, izejas nav – pārvaldnieki mudina ceļus remontēt par pašu līdzekļiem, bet kur lai ņem tādu naudu?

Tomēr šovasar cilvēki ir ieraudzījuši gaismu komunālā tuneļa galā: Rīgas dome paziņojusi, ka nākamo četru gadu laikā ceļu seguma labošanai iekškvartālos atvēlēs 16 miljonus latu.

– Iekškvartālu ceļu remonts ir sasāpējusi problēma, – piekrīt Rīgas domes priekšsēdētājs, – un tā kļūs par jaunu pašvaldības prioritāti pēc skolu un bērnu dārzu remonta.

Šā sasaukuma trijos gados par galveno prioritāti tika izvirzīts bērnu dārzu un skolu remonts, kopumā izglītības iestāžu remontā jau ieguldīti 62 miljoni latu, vēl 12 tiks ieguldīti šogad. Tās ir lielas investīcijas, toties darbs būs pabeigts. Domes iepriekšējo sasaukumu deputāti uzskatīja, ka tas vispār nav iespējams – pārāk dārgi un piņķerīgi. Tādos pašos ieskatos viņi bija par iekškvartālu ceļu remontu: bojātu, bedrainu posmu ir pārāk daudz, pilsēta

nekad tos nespēs salabot! Turpretī Nils Ušakovs sola mūsu pagalmus savest kārtībā.

– Izremontēt visus iekškvartālus vienā gadā nav iespējams, bet četros tas ir reāli paveicams, – skaidro domes priekšsēdētājs. – Turklāt pašvaldība remontēs gan tos iekškvartālus, kas atrodas uz pilsētas zemes, gan tos, kur ir gan pilsētas, gan privāta zeme.

Tā ir pati interesantākā Ušakova programmas nianse, jo saskaņā ar likumu pašvaldībai nav jāiegulda budžeta līdzekļi svešā īpašumā. Proti, tie ceļi, kas atrodas uz mājas iemītņieku privatizētas vai citai privātpersonai piederošas zemes, patiešām jāremontē pašiem iedzīvotājiem.

– Bet mēs esam atraduši jaunu pieeju, – stāsta domē. – Piemēram, ja ceļš pieder kooperatīvās mājas iemītņie-

kiem, viņi var to reģistrēt kā servitūtu, un tādā gadījumā pašvaldība pilnībā apmaksās remontu.

No servitūta reģistrēšanas iedzīvotājiem nevajadzētu baidīties, tas tikai ceļam piešķir publiska ceļa statusu. Vienīgā atšķirība: ja tagad dzīvokļu īpašnieku biedrība, kooperatīvā sabiedrība vai citi īpašnieki var savu pagalmu norobežot ar barjeru, tad pēc statusa maiņas ceļu varēs izmantot visi, kas to vēlas. Un par to nav jāuztraucas, ja ceļš ir kārtīgi salabots.

– Ja māja nevēlēsies brauktuvi reģistrēt kā servitūtu, tā tāpat varēs piedalīties remonta programmā, bet ar citiem nosacījumiem. Tādās vietās ceļu būs iespējams sakārtot ar pašvaldības 50% finansējumu, – skaidro Rīgas izpilddirektora biroja.

Lielākajai daļai māju ceļa jautājums ir atrisināts automātiski – tur ir

Plānotās iekškvartālu asfaltbetona seguma remontdarbu vietas Purvciemā un Pļavniekos 2012. gadā:

Pāles iela 14

Ieriķu iela 16; 18; 22; 24; 28; 32 k-1; 32 k-2

Dzelzavas iela 11; 13; 15; 15 k-1; 15 k-2; 76; 76 k-2; 76 k-3; 76 k-4; 76 k-5; 88; 90

Staiceles iela 9; 11; 13

Nīcgales iela 4; 8; 16; 40; 44; 46; 46 k-1; 48; 62; 54; 48 k-2; 48 k-1; 52

Lielvārdes iela 113

A. Deglava iela 41a; 55; 57; 59; 61; 108 k-1; 2; 104 k-1 (ietve); 152 k-3; 156

A. Deglava ielai paralēlā josla (mazā A. Deglava iela)

Ilūkstes iela 103 k-1; 103 k-2; 103 k-3; 105; 107 k-1; 107 k-2; 107 k-3; 107; 109; 109 k-1; 109 k-2; 109 k-3

Dž. Dudajeva iela 1; 3; 5; 9; 13

Ķeguma iela 52; 54,

Stirnu iela 69; 71 k-1; 71 k-2;

Biķernieku iela 107; 109

Viršu iela 4; 6; 8

M. Keldiša 8; 6

Rudens iela 12

Lubānas iela 56; 60 k-4; 60 k-8; 9

Sītas iela 46; 48; 50

Dravnieku iela 6; 4

Pļavnieku iela 1

Ogres iela 9

Ulbrokas iela 3

Prūšu iela 13b

Rušonu iela 24 k-1

Maskavas iela 379

Jaunrozes iela 9 k-1, k-2, k-3; 11; 13; 15

Zeltiņu iela 6; 8; 8 k-1; k-2; 20; 22; 3; 5; 7; 11; 13; 15; 25

Stopiņu 4 k-1; 4 k-2

caurbraucamie ceļi, kas jau sākotnēji reģistrēti kā servitūti, tāpēc jau ir iekļauti četru gadu programmā. Šogad remontdarbi tiks veikti Purvciemā un Pļavniekos. Pavisam pašvaldība tur plāno uzklāt 123 000 kvadrātmetru jauna asfalta seguma, atvēlot tam gandrīz divus miljonus latu.

2013. gadā darbus sāks Zolitūdē, Imantā un Ilguciemā, 2014. gadā pieņāks kārtā Ķengaragam, Juglai, Vecmīlgrāvim, Ziepniekkalnam, Mežciemam un Bolderājai, bet 2015. gadā pašvaldība ķersies pie Sarkandaugavas, Teikas, Pārdaugavas un Čiekurkalna ceļiem. 2016. gadā, pēc Nila Ušakova domām, būs atlikuši tikai sīkie darbi mikrorajonos.

Domes rīcībā ir ekspertu un rajonu izpilddirekciju sastādīts to pagalmu saraksts, kur nepieciešams steidzams remonts. Šis saraksts pastāvīgi tiek papildināts, tāpēc iedzīvotājiem, kuri ir norūpējušies par savu pagalmu stāvokli, ieteicams rakstīt iesniegumus savām namu pārvaldēm un rajonu izpilddirekcijām.

Diemžēl programmai ir arī vājā vieta: jau nākamgad notiks kārtējās pašvaldības vēlēšanas, ja kreisie Rīgā neiegūs balsu vairākumu, jaunā vara var apcirt iekškvartālu remonta programmu. To, vai solītie 16 miljoni patiešām tiks piešķirti, mēs uzzināsim tikai nākamvasar, iepazīnušies ar Rīgas domes jaunajiem deputātiem. **K**

KUR VAR DABŪT AVĪZI?

■ Rīgas namu apsaimniekotājs

Rīgas namu pārvaldnieka iecirkņos:

- Avots
- Centrs
- Daugava
- Jugla
- Krasts

■ Kurzeme

■ Ķengarags

■ Mežciems

■ Pļavnieki

■ Purvciems

■ Valdemārs

■ Vecmīlgrāvis

Kā arī:

■ Rīgas apsaimniekotāju

asociācija, Lāčplēša ielā 24 – 408, Rīgā

■ Bijušā Rīgas Vidzemes priekšpilsētas izpilddirekcijā

■ SIA „Sagdiana”, mēbeles veikals, Kronu ielā 23b, Rīga

■ Filiāļu tīkls „SPECS”, SIA „Akvedukts”

■ Veikalos „Mežam un Dārzam”:

- Kalnciema ielā 17a, Rīgā
- Brīvības gatve 350a, Rīgā

■ Lielveikalos „Būvniecības ABC”:

- Pērnavas ielā 27/29, Rīgā
- Mūkusalas ielā 93, Rīgā

Pēc nākamā «Darīsim kopā!» numura jautāji 17. augustā

Avīze «Darīsim kopā!»

Izdevējs:
SIA «EGO projekts»
Reģistrācijas
numurs: 000703294

**Darīsim
KOPĀ!**

Telefons: 20042031

Reklāmas nodaļa: 28681192

http://www.kopaa.lv

E-pasts: info@kopaa.lv

Rīga, Lāčplēša ielā 24, LV-1011

Iznāk sadarbībā ar Rīgas

Apsaimniekotāju Asociāciju

lespiests: SIA «Poligrāfijas grupa Mūkusala»

Tirāža: 20 000

ATDOŠU DZĪVOKLI LABĀS ROKĀS

Cilvēkam, kurš nolēmis uzdāvināt vai atdot dzīvokli, vajadzētu padomāt par savu drošību

Georgijs ŠABAĻINS

Agrāk vai vēlāk jebkurš dzīvokļa īpašnieks sāk prātot, kā nodot savu nekustamo īpašumu bērniem, tuviniekiem vai vienkārši uzticamiem cilvēkiem. Kā to izdarīt, lai nākotnē izvairītos no strīdiem, nepatīkamiem un, kas zina, pat nodevības? To mēs centāties noskaidrot Latvijas Zvērinātu notāru padomē.

Padomāt par nākotni

Pat visdraudzīgākā ģimene nav pargāta no strīdiem, ko var radīt nekustamā mantojuma sadale un pārdale. Mājokļa mantošanas jautājumā it bieži uzliesmo konflikti, kas var pāraugt par īstu karu radnieku starpā. Ja jums pagaidām šādas kaislības gājušas secen, būtu prātīgi laikus parūpēties par tuviniekiem, iespējami pareizi izrikojoties ar iekrāto mantu.

Ar tiesību sfēru saistītās lietas nekad nav un nevar būt viennozīmīgas un vienkāršas. Reizēm pat samērā ziņošs cilvēks, apsvēris visus „par” un „pret”, ierodas notāru kantorī ar gatavu lēmumu par sava īpašuma nodošanu, bet pēc speciālistu skaidrojumiem pilnībā maina savus nodomus. Kāpēc?

– Latvijas iedzīvotājiem joprojām trūkst dzīves pieredzes, izglītības un kritiskas attieksmes pret sevi, – uzskata zvērināta notāre Inga Dobbermane. – Piemēram, gados vecāki cilvēki bieži vien ir lētticīgi un uzskata, ka radnieki, tikuši pie dzīvokļa, godprātīgi pildīs mutisko vienošanos. Negodīgi cilvēki tādu uzticēšanos var izmantot savtīgos nolūkos – mutiski apsolīt apmaiņā pret dzīvokli vienu, bet līgumā ierakstīt pavisam citu vai vispār neierakstīt. Lai tā nenotiktu, dzīvokļa īpašniekam nepieciešams juridiski kompetents padoms.

Tātad ko vajadzētu zināt cilvēkam, kurš nolēmis aplaimot tuviniekus un radus, nododot, uzdāvinot vai atstājot mantojumā viņiem savu nekustamo īpašumu?

Bez atlīdzības, tād par velti

Pirmais veids, kā nodot īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu, ir dāvinājuma līgums. Inga Dobbermane teic, ka Latvijas iedzīvotāji lielākoties izvēlas tieši dzīvokļa dāvināšanu (daudzi īpašnieki jau dzīves laikā izlemj nodot nekustamo īpašumu mantiniekiem, atbrīvojot viņus no papildu formalitāšu kārtības pēc savas nāves).

Ar dāvinājuma līgumu viena puse bez atlīdzības nodod īpašumu otrai pusei. Nekustamā īpašuma dāvinājuma līgums skaitās noslēgts, ja tas noformēts rakstiski un ir notariāli apstiprināts. Lai izvairītos no nepatīkamiem, dāvinātājam vajadzētu iepriekš konsultēties ar notāru. Nebūtu prātīgi par paraugu ņemt kaimiņa „pačukstēto” gadījumu.

– Parasti puses vērsas pie zvērināta notāra un izsaka savas vēlmes, pēc tam notārs sastāda līguma projektu. Klienti izlasa dokumentu un vajadzības gadījumā izdara savus labojumus, – skaidro I. Dobbermane. – Kad puses ir pilnībā sapratušas dokumenta saturu un apliecinājušas, ka tas atbilst viņu

prasībām, tās dokumentu paraksta. Reizē notārs sagatavo nostiprinājuma lūgumu ar nekustamo īpašumu saistīto tiesību nostiprināšanai zemesgrāmatā.

Vienoties vai dāvināt?

– Nekustamā īpašuma dāvināšana ir darījums, ar kuru īpašnieks brīvprātīgi un bez atlīdzības piešķir savu nekustamo īpašumu citai personai, – precizē zvērināta notāre. – Bet ir arī otrs veids, kā dzīves laikā nodot savu dzīvokli citam cilvēkam. Tas ir uztura līgums. Saskaņā ar šo līgumu īpašnieks nodod dzīvokli vai māju citai personai apmaiņā pret uzturu līdz mūža galam.

Dāvinājuma vai uztura līguma slēgšanas gadījumā nekustamais īpašums tiks pārreģistrēts uz saņēmēja vārda jau bijušā īpašnieka dzīves laikā. Kas ir izdevīgāk? Universālas receptes te nav, katrs gadījums jāskata individuāli. Ja dzīvokļa īpašniekam trūkst iztikas līdzekļu un viņam vajadzīga kopšana, tad dāvinājuma līgums viņam nebūs izdevīgs, jo tādā gadījumā cilvēkam, kas ieguvis dzīvokli, formāli nav nekādu pienākumu pret dāvinātāju.

Cita lieta ir uztura līgums. Šai dokumentā precīzi tiek aprakstīti dzīvokļa jaunā īpašnieka pienākumi pret bijušo īpašnieku. Piemēram, līgumā var paredzēt tādas nianses kā komunālo maksājumu kārtošana, apmeklējumu skaits mēnesī, ēdiena un zāļu iegāde un, protams, tiesības iepriekšējam īpašniekam mitināties dzīvoklī līdz mūža galam.

Taču arī te var rasties neparedzēti sarežģījumi. Lielākoties vecajiem cilvēkiem ne tik daudz vajadzīgs ēdiens,

cik uzmanība un laipnība, bet to nav iespējams ierakstīt dokumentā. Tāpēc pirms līguma slēgšanas ļoti nopietni jāapsver, vai esat izraudzījies pareizo cilvēku un vai varat viņam uzticēties.

Atklāts testaments labāks par slepenu

Un, beidzot, trešais veids, kā nodot dzīvokli vai māju citai personai, ir testaments. Tas ir vienpusējs rīkojums, ko cilvēks atstāj pēc savas nāves. Testators dzīves laikā var savu testamentu mainīt, papildināt vai vispār atcelt.

– Testaments var būt privāts vai publisks, – stāsta notāre. – Privātu testamentu cilvēks var uzrakstīt patstāvīgi, pieaicinot divus lieciniekus. Dokumentam jābūt ar roku rakstītam, nevis no datora izdrukātam vai ar raktāmašinu drukātam, un liecinieki nedrīkst būt testatora radnieki. Taču privātais testaments var pazust, tāpēc, ja īpašnieks pret šo lietu izturas nopietni, daudz labāk būs sastādīt publisku testamentu pie notāra, kurš pieņems to glabāšanā.

Ko darīt iespējamajiem nekustamā īpašuma mantiniekiem vai pretendentiem, ja īpašnieks piepeši nomirst?

– Uzreiz jānokārto mantojuma lieta, – skaidro I. Dobbermane. – Šai nolūkā iespējamajiem mantiniekiem jāvērsas pie zvērināta notāra, kurš praktizē tajā tiesu apgabālā, kur atrodas dzīvokļa īpašnieka pēdējā dzīvesvieta. Notārs paskaidros, kādi dokumenti vajadzīgi mantojuma lietas nokārtošanai un īpašumtiesību apstiprināšanai. **K**

CIK MAKSĀ DĀVINĀJUMA NOFORMĒŠANA?

Pastāv uzskats, ka notāra pakalpojumi ir dārgi. Cik maksā dāvinājuma līguma vai testamenta noformēšana? Kas izdevīgāk un vienkāršāk?

Viens variants no daudziem

Palūdzām zvērinātu notāri Ingu Dobbermani pastāstīt, cik būs jāmaksā dzīvokļa īpašniekam, kas vēlas uzdāvināt vai novēlēt savu nekustamo īpašumu radiem, kā arī noslēgt ar kādu personu uztura līgumu apmaiņā pret dzīvokli.

Kā piemēru ņemām darījumu ar divistabu dzīvokli, kura kadastrālā vērtība ir 10 000 latu un kurā dzīvo vienu cilvēks (izcenojumi norādīti atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem Nr. 747 „Noteikumi par zvērinātu notāru atlīdzības taksēm un to noteikšanas kārtību”).

Cik maksā testaments?

Lai novēlētu savu dzīvojamo platību citam cilvēkam, dzīvokļa īpašniekam vislabāk būtu vērsties pie notāra. Tur viņš var apstiprināt testamentu (25,30 latu) divu liecinieku klātbūtnē, samaksāt

pievienotās vērtības nodokli un valsts nodevu (2,50 latu). Notāra pakalpojumu pakete šajā gadījumā izmaksās 50–55 latus. Vajadzības gadījumā var pasūtīt testamenta teksta tulkojumu krievu valodā (2,68 latu).

Bet tas ir tikai pirmais posms. Pēc kāda laika dzīvokļa īpašuma mantotājiem būs jāpārņem mantotais īpašums. Arī tas prasīs izdevumus.

– Pieņemsim, ka runa ir par tiešo mantinieku, – turpina notāre. – Viņam jāvērsas pie notāra, kurš viņa vārdā sagatavos iesniegumu ar lūgumu piespriest viņam mantojumu. Tas maksās aptuveni 40 latu plus izdevumi par sludinājuma publicēšanu laikrakstā un pasta izdevumi.

Tad tiek nolikta testamenta nolasīšanas diena, uz ko ar laikraksta starpniecību tiek uzaicinātas visas ieinteresētās personas. Pati testamenta nolasīšana un dokumentu noformēšana šajā dienā mantiniekiem maksās vēl 30 latu.

Beidzot mantiniekiem jādodas uz Zemes dienestu saņemt kadastra izziņu par dzīvokļa īpašumu. Šāda izziņa nepieciešama, lai aprēķinātu valsts nodevas, kas atkarīgas no īpašuma kadastrālās vērtības. Reģistrējot īpašumtiesības zemesgrāmatā, mantiniekam nāksies maksāt valstij no 0,25% (ja tiešais mantinieks bija deklarējis attiecīgajā dzīvoklī) līdz 0,50% (ja

deklarējis citur) no īpašuma kadastrālās vērtības.

Pārējie dokumenti – nekustamā īpašuma īpašumtiesību apliecība, mantojuma apliecība, testamenta kopija un pieprasījums zemesgrāmatā mantiniekam izmaksās aptuveni 74 latus.

Kopsavilkums: divistabu dzīvokļa mantiniekam stāšanās mantojuma tiesībās izmaksās aptuveni 145 latus plus 0,25–0,50% no nekustamā īpašuma kadastrālās vērtības un kancelejas nodoklis, kas jāmaksā zemesgrāmatā, tātad mūsu gadījumā pavisam aptuveni 195 latu.

Vai tas ir daudz? Vēl tikai atcerēsimies, ka procedūra sastāv no trim posmiem un visu uzreiz nevajadzēs maksāt.

Protams, tēriņi var neieklauties notāres iezīmētajos rāmjos, jo dzīvē allaž rodas visādi sarežģījumi. Mēs te tikai aptuveni aprakstām ar testamenta noformēšanu un mantojuma saņemšanu saistītos izdevumus.

„Ekonomisks” variants?

Daudzi cilvēki Latvijā domā, ka uzdāvināt dzīvokli iznāk lētāk nekā novēlēt ar testamentu. Sava daļa patiesības šajā uzskatā ir, bet tikai neliela daļa.

Vidēji liela divistabu dzīvokļa dāvināšanas izdevumi izskatīsies šādi: **dāvinājuma līguma** sastā-

dīšana trijos eksemplāros un notariālā apstiprināšana – 133 lati, pieprasījums zemesgrāmatā – 33 lati, reģistrēšana zemesgrāmatā – 10 latu plus kancelejas nodeva.

Taču arī šai gadījumā dāvanas saņēmējam nāksies maksāt valsts nodevu. Ja dzīvoklis pāriet dāvinātāja tiešo mantinieku īpašumā, valsts kasē būs jāiemaksā 0,50% no nekustamā īpašuma kadastrālās vērtības (mūsu aplūkotajā gadījumā – 50 latu). Ar dāvinājuma līguma noformēšanu un jaunā īpašnieka stāšanos īpašumtiesībās saistītie izdevumi būs 226 latu.

Vienīgi piebūrdīsim, ka var iztikt arī bez dāvinājuma līguma notariālas apstiprināšanas. Tādā gadījumā būs jāsamaksā tikai 47 latu par līguma projekta sagatavošanu un jānokārto maksājumi zemesgrāmatā.

Atgādināsim arī, ka cena par dzīvokļa dāvinājuma līguma noformēšanu notariālā kārtībā ir atkarīga no tā kadastrālās vērtības. Tātad prestiža un grezna nekustamā īpašuma dāvināšana var izmaksāt daudz dārgāk nekā šeit aplūkotais darījums ar pieticīgu divistabu dzīvokli.

Noformējot **uztura līgumu**, spēkā ir tādas pašas notāra pakalpojumu cenas un nodevas kā dāvinājuma līguma gadījumā. **K**

NAV PĀRBAUDĪTS SKAITĪTĀJS – MAKSĀ PĒC PILNAS PROGRAMMAS

Par divu mēnešu nokavēšanos kāda iedzīvotāja tika sodīta ar papildu rēķinu par 40 (!) kubikmetriem ūdens

Ilona MILLERE

Dzīvokļu īpašnieki bieži vien automātiski samaksā rēķinus, neiedziļinoties to saturā. Diemžēl tāda attieksme var radīt nopietnus zaudējumus, kā tas gadījās mūsu lasītājam Ķīnāi N.

Tas notika Rīgā, bet būs pamācoši arī visu citu Latvijas pilsētu iedzīvotājiem, jo tamlīdzīgā situācijā var nonākt jebkurš.

Brīdinājums sīkiem burtiņiem

Patī Ķīnāi N. neuzskata, ka būtu kaut kā īpaši nogrēkojusies namu pārvaldes priekšā. Sieviete gluži vienkārši nepaspēja laikus verificēt ūdens skaitītājus, kam iemesls ir visai bēdīgs: nesen no dzīves šķīrās Ķīnāi N. vīrs, kurš pirms tam bija uzņēmies visas komunālās rūpes.

– Bēdās iegrimusi, es automātiski apmaksāju rēķinus, tos neizlasot, tāpēc palaidu garām paziņojumu, ka pienācis laiks pārbaudīt ūdens skaitītājus, – stāsta mūsu lasītāja. – Vēlāk pārliecinājos, ka brīdinājums tiešām sīkiem burtiņiem ir iedrukāts dzīvokļa rēķinā.

Sīkos burtiņus Ķīnāi N. neizlasīja un tūlīt pēc rēķinu saņemšanas posās ceļam (radi uzaicināja bēdu sagrauzto sievieti pie sevis uz ārzemēm nedaudz atpūsties un kļedēt skumjas). Dzīvokļa atslēgu atstājusi kaimiņienei un palūgusi to nolasīt skaitītāju rādījumus un nekavējoties nodot tos namu pārvaldei, sieviete aizbrauca.

– Biju prom divus mēnešus, – stāsta dzīvokļa saimniece, rādot šo faktu apliecināšas lidmašīnas biļetes. – Kad atbraucu, gribot negribot sāku pētīt rēķinus, jo tie man likās nesamērīgi lieli!

No vienas puses, sieviete ir vainīga, jo nav bijusi pietiekami uzmanīga un laikus nav nodevusi skaitītājus pārbaudei, no otras, viņas nebija Rīgā, tātad šai laikā vispār netika lietojusi savus ūdens mērītājus!

Sodīja ar 30 kubikmetriem

Ķīnāi N. konstatēja, ka Rīgas pašvaldības namu pārvalde, neraugoties uz viņas prombūtni, aprēķinājusi maksu par aptuveni 20 kubikmetriem ūdens mēnesī. Kā tas varēja gadīties?

– Uzņēmuma grāmatvedībā man paskaidroja, ka tādu kārtību attiecībā pret iedzīvotājiem, kas laikus nav noņemjuši skaitītājus, paredz Ministru kabineta noteikumi, – žēlojas lasītāja. – Bet es taču skaitītāju verificācijas laiku palaidu garām ne tāpēc, ka esmu ļaunprātīga nemaksātāja, es vienkārši tai laikā neatrados Rīgā, ko varu pierādīt. Vai tiešām esmu pelnījusi tādu sodu? Manuprāt, visa pamatā ir namu pārvaldes birokrātiska pieeja likuma normu izpildei un grāmatveža nevēlēšanās uzklaut dzīvu cilvēku.

Piedevām vēl nākamajā rēķinā, kas arī tika izrakstīts Ķīnāi N. prombūtnes laikā, jau bija ierakstīti nevis 20, bet veseli 30 kubikmetri ūdens, no tiem 18,53 kubikmetri karstā ūdens, kura cena ir 2,20 latu par vienību. Rīdzinieci šie skaitļi iedzina dziļā izmisumā, un viņa piezvanīja redakcijai.

Atradām kļūdu!

Lielā neizpratnē vērsāmies pie ekspertiem. Rīgas domes Mājokļu un vides departamentā mums paskaidroja, ka saskaņā ar Ministru kabineta

noteikumiem Nr. 1013 namu pārvaldei ir tiesības ar lielākiem maksājumiem sodīt iedzīvotājus, kuri laikus nav pārbaudījuši ūdens skaitītājus. Normatīvais akts paredz, ka uzrēķins nedrīkst pārsniegt 10 kubikmetrus uz katru dzīvokli deklarēto personu.

Ķīnāi N. gadījumā likuma normu var traktēt dažādi, atkarībā no namu pārvaldes vēlēšanās, uzskata departamenta speciālisti. No vienas puses, sieviete ir vainīga, jo nav bijusi pietiekami uzmanīga un laikus nav nodevusi skaitītājus pārbaudei, no otras, viņas nebija Rīgā, tātad šai laikā vispār netika lietojusi savus ūdens mērītājus! Bet tā kā apsaimniekošanas uzņēmuma grāmatvedība ir izvēlējusies uzbrukuma taktiku, pierādīt savu taisnību sievietei nebūs viegli.

Nu mēs bijām noskaidrojuši, kādā veidā Ķīnāi N. pirmajā dzīvokļa rēķinā uzradās nelaimīgie 20 kubikmetri ūdens (pa 10 uz katru dzīvokli deklarēto personu), bet palika neskaidrs, kā namu pārvaldes nākamajā mēnesī varēja klientei sarēķināt 30 kubikmetru patēriņu, no tiem vairāk nekā pusi – pēc karstā ūdens tarifa.

– Piedodiet, tā ir kļūda, – mums atbildēja namu pārvaldes grāmatvedībā, kad pēc redakcijas lūguma bija pārbaudīti attiecīgie dokumenti. – Kaut kāda iemesla dēļ pieskaitījums veikts divkārtšā apjomā. Mēs nosūtīsim klientei jaunu, izlabotu rēķinu.

Neiekulties nepatikšanās

Redakcijas iejaukšanās palīdzēja mūsu lasītājam ietaupīt aptuveni 20 latu. Bet atklāts palika jautājums: ko darīt dzīvokļu īpašniekiem, lai neiekultos tādās nepatikšanās kā Ķīnāi N.?

Ministru kabineta noteikumos Nr. 1013 „Kārtība, kādā dzīvokļa īpašnieks daudzdzīvokļu dzīvojamā mājā norēķinās par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvokļa īpašuma lietošanu” teikts:

„Par pakalpojumiem, kuri nav mērāmi vai kuru patēriņa noteikšanai nav uzstādīti skaitītāji, aprēķinu veic šādi:

– par ūdens patēriņu dzīvoklī, tai skaitā gadījumos, ja skaitītājam ir beidzies verificēšanas termiņš, – ne vairāk kā 10 m³ mēnesī par katru dzīvokli dzīvojošo personu (turpmāk – patēriņa norma). Patēriņa normas ietvaros patērētā karstā un aukstā ūdens daļa tiek noteikta, piemērojot proporciju starp mājas ievadā uzstādītajiem karstā un aukstā ūdens skaitītāju rādījumiem”.

Tātad namu pārvalde rīkojas vismaz likumīgi, aprēķinot skaitītāju pārbaudes termiņu garām palaidušajiem iedzīvotājiem papildu maksājumus. Bet, kā norādīja namu pārvaldes grāmatvedībā, Ķīnāi N. izvairīties no papildu maksājumiem ir bijis vieglāk par vieglu. Tā kā viņa aizceļošanas dēļ nevarēja paspēt skaitītājus pārbaudīt, viņai vajadzēja IEPRIEKŠ rakstiski par to brīdināt pārvaldnieku, un tad nekādi pieskaitījumi netiktu veikti.

To apstiprina arī Ministru Kabineta noteikumi Nr. 1013: „Ja prombūtnes dēļ dzīvokli neizmanto neviena persona un dzīvokļa īpašnieks nevar iesniegt

informāciju par ūdens skaitītāja rādījumu, dzīvokļa īpašnieks par to iepriekš informē pārvaldnieku”.

Ko tad, ja uz vasarnīcu?

Par aizbraukšanu namu pārvalde iepriekš jābrīdina arī tādā gadījumā, ja jūsu skaitītāji ir laikus pārbaudīti (vasaras sezonai sākoties, šī informācija atkal kļūst aktuāla), jo, nesaņemis no dzīvokļa īpašnieka ikmēneša kvītis ar skaitītāju rādījumiem, pārvaldnieks maksu par ūdeni aprēķinās, vadoties pēc vidējā patēriņa pēdējos trijos mēnešos. **K**

Ar “Būvniecības ABC” Klienta karti Vienmēr lētāk!

Būvniecības ABC
LIELVEIKALS

“Būvniecības ABC” Ielvaikali
Rīga, Pērnavas ielā 27/29, t. 67313322, Mūkusalas ielā 93, t. 67804660
Darba laiki: darba dienās 8.30 – 19.30,
sestdienās 9.00 – 17.00, svētdienās 9.00 – 15.00
www.buvniecibas-abc.lv

IZNOMĀ Lāčplēša iela 24, k. A

**BIROJA TELPAS
CENTRĀ**

IZDEVĪGAS CENAS

Tāl.: **29720081**

PIEEJAMAS TELPAS NO 10 LĪDZ 200 KV.M.

Rīgas apsaimniekotāju asociācijas
portāls

www.RigAA.lv

Viss par māju apsaimniekošanu!

Gaidam Jūsu jautājumus uz e-pastu info@rigaa.lv

VISS TIEK UZRAUDZĪTS!

- ✓ Ko nozīmē mājas tehniskā apkope?
- ✓ Kādus darbus avārijas brigāde pilda bez maksas?
- ✓ Vai var ietaupīt uz dūmvadu un ventilācijas sistēmas tīrīšanas rēķina?
- ✓ Vai visām mājām vajadzīga ugunsdrošības signalizācija?
- ✓ Kāpēc tik dārgi maksā siltumapgādes sistēmas apkope?

Marina MATROŅINA, speciāli laikrakstam „Daršim Kopā!”

Cik maz mēs zinām paši par savu māju! Katru mēnesi regulāri samaksājam namu pārvaldes atsūtītos rēķinus un pat nepainterēsējamies, kā tiek izlietota mūsu nauda. Lielākajai daļai dzīvokļu īpašnieku lieti noderētu finansiālā analfabētisma likvidēšanas kurss. Savu tiesību un pienākumu zināšana palīdz mājokļu īpašniekiem, pirmkārt, taupīt, otrkārt, neieklēt sprukās sarunā ar pārvaldnieku.

Taisa Štāle, ekonomikas maģistre, revīzijas, audita un kontroles speciāliste, galvenā grāmatvede ar 17 gadu darba pieredzi

Mēs ar jums jau runājām par to, kāpēc tagad tik dārgi maksā sētnieka pakalpojumi un kā mājas sanitāro apkopi iespējams padarīt lētāku. Šodien – jauns temats. Aptuveni trešā daļa no apsaimniekošanas maksas, ko mēs godprātīgi samaksājam namu pārvaldes kasē, tiek novirzīta mājas tehniskajai apkopei. Ko tā nozīmē un kādi pakalpojumi dzīvokļu īpašniekiem būtu jāsaņem par savu naudu? Stāsta mūsu pastāvīgā konsultante **Taisa Štāle**.

Maksāt vai nemaksāt?

– Pārvaldnieka pienākums ir veikt mājas tehnisko apkopi, tā nu reiz ir ierakstīts gan Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likumā, gan likumā „Par dzīvokļa īpašumu”, – saka Taisa Štāle. – Ko iedzīvotāji šai sakarā var prasīt no pārvaldnieka? Puslīdz precīzu atbildi uz šo jautājumu dod tikai viens dokuments – Ministru kabineta noteikumi Nr. 1014. Noteikumu pielikumā ir sniegts pilnīgs mājas tehniskās apkopes darbu saraksts.

Pašvaldības namu pārvaldēm, kuras galvenokārt apkalpo mājas, kas nav pārņemtas no pašvaldības bilances, obligāti jānodrošina iedzīvotājiem pilns mājas tehniskās apkopes pakalpojumu klāsts. Tas ir negrozāmi. Apspriežams šis jautājums ir tikai vienā gadījumā – ja iedzīvotāji izvēlējušies privātas namu

pārvaldes pakalpojumus. Tad, kā saka, iespējamās nianšes.

– Iedzīvotāji var no privātas namu pārvaldes vai nu pirkt visu pakalpojumu paketi, vai arī no tās atteikties – skaidro Taisa Štāle. – Taču pēdējā gadījumā visa atbildība par sekām būs jāuzņemas mājas pilnvarotajai personai, un pilnīgi iespējams, ka nepatikšanas ilgi nebūs jāgaida.

Taupīt vajag ar prātu

No nepatikšanām izvairīties neizdosies, jo bez apkopes atstātās mājas tehniskās sistēmas ļoti ātri sāks niķoties un drīz vien vispār var pārstāt darboties. Kā jums patiktu ziemas vidū palikt bez apkures? Vai arī piedzīvot, ka avārijas dēļ tiek atslēgta aukstā ūdens padeve? Tas viss ir pilnīgi iespējami, ja iedzīvotāji nolemj taupīt uz tehniskās apkopes rēķina.

Reizēm problēmās nākas vainot namu pārvaldi, kas viltīgi pārdevusi iedzīvotājiem nepilnu pakalpojumu paketi. Rīgā ir gadījušies tādi izveicīgi namu pārvaldnieki, kas iedzīvotājus pievilinājuši ar lētu pakalpojumu piedāvājumu. Piemēram, solījuši māju apsaimniekot par 15 santīmiem par kvadrātmetru mēnesī. Iepriecinātie iedzīvotāji ir atteikušies no iepriekšējās namu pārvaldes pakalpojumiem un noslēguši līgumu ar lētāko uzņēmumu (kas nu ies lieki tērēt naudu!), taču pēc pirmās avārijas atklājies, ka tam vai nu nav sava avārijas dienesta, vai arī siltumapgādes sistēmas un ūdensvada tehniskā apkope vispār nav paredzēta. Tad nu mājas iemītniekiem nekā cits neatliek kā samest naudiņu neatliekamiem remonta darbiem. Tas, protams, maksā daudz dārgāk nekā regulāra profilakse, turklāt pamēģini īsā laikā savākt simtus vai varbūt pat tūkstošus latu, lai varētu nomainīt bojātās iekārtas!

Tas viss jāņem vērā, lemjot par pārvaldnieka nomainīšanu. Jebkuru komercuzņēmuma piedāvājumu vēlams salīdzināt ar Ministru kabineta noteikumiem, kuros norādīts pilns mājas tehniskās apkopes darbu apjoms. Ja jaunā apsaimniekotāja tāmē trūkst kā-

das pozīcijas, nebūs lieki noskaidrot, kāpēc tā un kādus draudus tas var radīt. Saņēmuši atbildi, visu labi apsveriet, lai pēc tam nebūtu jāmaksā par neapdomīgi pieņemto lēmumu.

Tikpat uzmanīgām tehniskās apkopes jautājumos jābūt dzīvokļu īpašnieku sabiedrībām, kas pārņēmušas māju pašu pārvaldīšanu un apsaimniekošanu. Šķiet vilinoši samazināt ikmēneša maksu par dzīvokli, atsakoties no profilakses un remonta darbiem, bet kāds būs rezultāts? Ja kas notiks, iedzīvotāji paši būs vainīgi un naudu avārijas likvidēšanai viņiem tāpat nāksies meklēt savos maciņos.

Jau samaksāts!

– Pastāstīšu, kāda ir mājas tehniskās apkopes darbu pilna pakete, jo tieši tā ir uzskatāma par etalonu, – saka Taisa Štāle. – Paketē ir vairākas pozīcijas: ūdens un kanalizācijas sistēmas apkope, siltumapgādes sistēmas, elektrosistēmas un konstruktīvo elementu apkope un avārijas dienesta darbs. Pārvaldnieks vai apsaimniekotājs var mājas tehnisko apkopi veikt pašu spēkiem, bet var arī pieaicināt speciālistus no citiem uzņēmumiem. Rīgas pašvaldības namu pārvaldes un daži privātie apsaimniekotāji siltumtīklu apkopes pakalpojumu pērk no uzņēmuma *Rīgas siltums*. Tādā gadījumā maksa par pakalpojumu ir nedaudz augstāka, jo tiek aplikta ar PVN. Ja namu pārvalde tehnisko apkopi veic saviem spēkiem, nodoklis nav jāmaksā.

Iedzīvotāju skatījumā nav lielas atšķirības, vai namu pārvalde darbus veic pati, vai arī algo cilvēkus no malas. Daudz svarīgāk ir zināt un saprast, kādus pakalpojumus viņi no pārvaldnieka var saņemt par velti, jo to cena jau ir ierēķināta apsaimniekošanas maksā.

No spuldzītēm līdz notekcaurulēm

Taisa Štāle piekrīt nosaukt visas Ministru kabineta noteikumos Nr. 1014 ietvertās mājas tehniskās apkopes galvenās pozīcijas un nedaudz sīkāk pastāstīt

par katru no šiem pakalpojumiem.

Kanalizācijas sistēma. Namu pārvalde pastāvīgi rūpējas par kanalizācijas sistēmas uzturēšanu. Atteikties no šiem darbiem būtu visai sarežģīti, tie ir kā uz delnas – tiklīdz kāda caurule ir aizdambējusies, tā tūlīt mājā parādās meistari. Bez viņu palīdzības iemītnieki ātri vien varētu vispār palikt bez kanalizācijas.

Siltumapgādes sistēma. Siltumapgādes sistēmas apkopes un uzturēšanas darbi atšķirībā no kanalizācijas sistēmas apkopes ir gandrīz nemanāmi, jo notiek tālu no ziņkārīgām acīm un tiem ir sezonāls raksturs. Jebkura namu pārvalde visu gadu krāj līdzekļus, lai rudenī tos izlietotu siltummezgla sagatavošanai apkures sezonai, stāsta Taisa Štāle. Šai laikā *Rīgas siltuma* meistari vai namu pārvaldes speciālisti veic siltumapgādes sistēmas hidraulisko pārbaudi un nomaina bojātās detaļas. Spraugis darbs turpinās vēl aptuveni mēnesi pēc apkures pieslēgšanas: siltumtehniķi saņem daudz izsaukumu un veic regulēšanas darbus, lai nodrošinātu sistēmas nevainojamu darbību.

Ja neliela dzīvokļu īpašnieku sabiedrība taupības nolūkā vēlas patstāvīgi veikt mājas siltumapgādes sistēmas apkopi, kādam no dzīvokļu īpašniekiem nāksies iziet apmācību, lai iegūtu tiesības pildīt tādus darbus. Tas nebūs viegli. Bet pilnībā atstāt siltummezglu bez aprūpes ir bīstami. Taisa Štāle stāsta par namu pārvaldes *Rīgas namu*

apsaimniekotājs bēdīgo pieredzi. Uzņēmums pārņēma apsaimniekošanu māju Lielajā ielā 63 Bolderājā un atklāja, ka iepriekšējais pārvaldnieks nepavisam nav rūpējies par mājas siltumapgādes sistēmu. Pašā ziemas spelgonī caurules aizsala un māja palika bez siltuma. Sistēma vairs nebija atjaunojama, un iedzīvotājiem nepieciešams uzkrāt naudu tās nomainīšanai. Nekā patikama!

Elektroapgādes sistēma. Kas te darāms namu pārvaldei? Šķiet, pietiek reizi nedēļā atsūtīt meistaru, lai kāpņu telpās nomainītu izdegušās spuldzītes. Patiesībā viss ir daudz sarežģītāk. Pārvaldnieks uzklauša un pilda visdažādākās Latvenergo prasības. Piemēram, viņam noteikti jāgādā, lai tiktu notīrītas drošinātāju spaiļes. Arī ugunsdzēsēji ir gana stingri – viņi prasa, lai apsaimniekotājs vai dzīvokļu īpašnieku sabiedrība kontrolētu instalācijas stāvokli. Ar vārdu sakot, namu pārvaldei vajadzīgs vai nu pašai savs elektriķis vai uzaicināts speciālists.

Mājas konstruktīvie elementi. Lielajām mājām ir savas rūpes, mazajām savas. Mājās ar krāsns apkuri pārvald-

TEHNISKĀS APKOPES APTUVENAS CENAS PAŠVALDĪBAS NAMU PĀRVALDĒS

Liela māja

(72 dzīvokļi, kopējā platība 4000 kv.m)

- Ūdensvads un kanalizācija .....2,5 sant./kv.m
- Siltumapgādes sistēma .....5,3 sant./kv.m
- Elektroapgādes sistēma .....0,6 sant./kv.m
- Konstruktīvo elementu uzturēšana .....2,6 sant./kv.m
- Avārijas dienests .....1 sant./kv.m
- Kopā** .....12 sant./kv.m

Maza māja

(krāsns apkure, 8 dzīvokļi, kopējā platība 300 kv.m)

- Ūdensvads un kanalizācija .....2,5 sant./kv.m
- Siltumapgādes sistēma (dūmvadu un ventilācijas tīrīšana) .....3 sant./kv.m
- Elektroapgādes sistēma .....0,6 sant./kv.m
- Konstruktīvo elementu uzturēšana .....5 sant./kv.m
- Avārijas dienests .....3 sant./kv.m
- Kopā** .....14,1 sant./kv.m

nieka pirmais un galvenais uzdevums ir gādāt par dūmvadu tīrīšanu. Saskaņā ar noteikumiem tie jātīra divas reizes gadā – pirms un pēc apkures sezonas. Tas nav lēts pakalpojums.

Lielajās daudzdzīvokļu mājās dūmvadu tīrīšana, pats par sevi saprotams, nav vajadzīga, toties tur uzmanība jāpievērš ventilācijas sistēmas stāvoklim. Speciālisti to pārbauda reizi trijos gados. Kāpēc? Tāpēc, lai iemītneki ne-nosmaktu gāzes plīts izgarojumos, bet konstrukcijas neciestu no pelējuma, kas ātri sarodas telpās ar nepietiekamu gaisa cirkulāciju.

Pārvaldniekam (vai iedzīvotājiem, kas apsaimnieko savu māju) jāatceras, ka viens no mājas konstruktīvo elementu apkopes darbiem ir lietus ūdens notekcauru tīrīšana. Tas ir ļoti svarīgs uzdevums, jo caurulēs bieži sabirst lapas, un tad spēcīgas lietusgāzes laikā ūdens gāžas pāri, līst pa mājas sienām un sūcas dzīvokļos. Tātad uz notekcauru tīrīšanas rēķina nekādā gadījumā nedrīkst taupīt.

Uz konstruktīvo elementu apkopi attiecas namu fasāžu, lodžiju un balkonu apsekošana. Reālus izdevumus tam namu pārvaldes parasti neplāno, jo darbs aprobežojas ar ēkas vizuālu apskati (pēc tās rezultātiem nosaka nepieciešamā remonta apjomu).

Ko nozīmē ugunsdrošības sistēmas uzturēšana, apsekošana un darbības tehniskā pārbaude, ko Ministru kabinets arī iekļāvis mājas konstruktīvo elementu tehniskās apkopes darbu klāstā? Taisa Štāle skaidro: divpadsmit stāvu un augstākās mājās saskaņā ar likumu jābūt ierīkotai ugunsdrošības signalizācijai, kas ir dārga un sarežģīta gan montāžas, gan turpmākās uzturēšanas ziņā. Zemākām mājām signalizāciju uzstāda, ja iedzīvotāji to vēlas.

Avārijas dienests. Pašvaldības namu pārvaldēm ir pašām savi avārijas dienesti, bet mazie privātie apsaimniekotāji šo pakalpojumu parasti pasūta specializētajos uzņēmumos. Taisas Štāles namu pārvalde, piemēram, avārijas dienesta funkciju pilda mājas meistari, kas visu diennakti ir sazvanāmi.

Iedzīvotāji par avārijas dienesta pakalpojumiem maksā no viena līdz trim santīmiem par kvadrātmetru,

tāpēc viņiem ir tiesības zināt, kādus darbus meistari veic bez maksas. Ja brigāde ir saņēmusi izsaukumu, tai jebkurā gadījumā ir jānododas uz notikuma vietu, stāsta Taisa Štāle, bet bez papildu samaksas tā novērsīs tikai mājas kopējo komunikāciju avārijas, proti, ūdensvada problēmas (līdz ventilim dzīvoklī), kanalizācijas bojājumus (līdz atzaram no kopējā stāvda) un visas siltumapgādes sistēmas (apkure, divieļu žāvētāji) avārijas. Starp citu, ja cilvēks nelikumīgi nomainījis radiatoru un tas sācis tecēt, par avārijas novēršanu būs jāmaksā pašam mājokļa īpašniekam.

Prast lasīt un rēķināt

Tagad nav īstais laiks, lai mētātos ar naudu. Tāpēc atkārtošos: iedzīvotājiem ir svarīgi zināt un saprast, par ko viņi maksā.

– Mūsu praksē bija gadījums, kad dzīvokļu īpašnieki parakstīja līgumu ar jaunu pārvaldnieku, neiedziļinoties dokumenta saturā. Izrādījās, ka saskaņā ar līgumu iedzīvotāji apņemas par visiem mājas tehniskās apkopes darbiem maksāt pēc paveiktā. Bet apsaimniekošanas maksa izskatījās visai pievilcīga – 14 santīmu par kvadrātmetru, – pastāstīja Taisa Štāle. – Iedzīvotāji atnāca pie manis uz konsultāciju un parādīja līgumu: „Redzat, kādu atlaidi mēs dabūjām?!” Bet es uzreiz pamanīju, ka tehniskās apkopes darbus pārvaldnieks ierakstījis atsevišķās pozīcijās. Beigu beigās dzīvokļu īpašnieki neko nebija ietaupījuši.

Šis notikums, protams, drīzāk ir izņēmums nekā likums, jo mājokļu apsaimniekošanas tirgus pēdējā laikā ir diezgan labi sakārtots, bet mājokļu īpašnieki kļuvuši gudrāki un uzmanīgāki. Tomēr reizēm der atcerēties arī par izņēmumiem.

Sarunas nobeigumā Taisa Štāle iedzīvotājiem un dzīvokļu īpašnieku sabiedrību grāmatvežiem atgādināja: ja tehniskajiem darbiem mājā iztērēts mazāk naudas, nekā bija paredzēts tamē, atlikums saglabājas mājas uzkrājumu kontā. Šos līdzekļus iespējams pārcelt uz nākamo periodu vai izlietot citiem vajadzīgiem darbiem. **K**

KO SAKA LIKUMS?

Salīdziniet valdības noteikto mājas tehniskās apkopes pakalpojumu paketi ar jūsu namu pārvaldes piedāvājumu!

Izvilums no MK noteikumu № 1014 1. pielikuma

2. Dzīvojamās mājas tehniskā apkope un remonts

2.1. Ūdensvada un kanalizācijas sistēma

- 2.1.1. Sistēmas nepārtrauktas darbības nodrošināšana
- 2.1.2. Sistēmas (skaitītāju, ventiļu, filtru, nosēdaku, sūkņu, izolācijas) apsekošana, apsekošanas aktu noformēšana un saglabāšana
- 2.1.3. Sistēmas iekārtu tīrīšana un regulēšana
- 2.1.4. Kopējo skaitītāju rādījumu nolasišana un rādījumu fiksēšana
- 2.1.5. Atsevišķu bojāto posmu un noslēgventiļu nomainīšana
- 2.1.6. Sistēmas darbības atjaunošana pēc avārijām
- 2.1.7. Atsevišķajos īpašumos esošo iekārtu (skaitītāju, krānu, ventiļu, ūdens maisītāju, skalojamo kastu) apsekošana
- 2.1.8. Ūdensvadu skalošana
- 2.1.9. Citi darbi (norādīt, kādi)

2.2. Siltumapgādes sistēma

- 2.2.1. Sistēmas nepārtrauktas darbības nodrošināšana
- 2.2.2. Sistēmas ieregulēšana, sākot apkures sezonu
- 2.2.3. Sistēmas skalošana un hidrauliskā pārbaude
- 2.2.4. Siltummezgla iekārtu un ūdens sildītāja hidrauliskā pārbaude
- 2.2.5. Apkures sistēmas atgaisošana
- 2.2.6. Siltummaiņu ķīmiskā vai mehāniskā tīrīšana
- 2.2.7. Noslēgventiļu, regulējošo ierīču un filtru pārbaude un tīrīšana
- 2.2.8. Sūkņu un elektrisko dzinēju pārbaude un regulēšana
- 2.2.9. Tiešās darbības regulatoru pārbaude un ieregulēšana
- 2.2.10. Elektronisko regulatoru pārbaude un profilaktiskais remonts
- 2.2.11. Kontrolmēraparatūras darbības uzraudzība
- 2.2.12. Kontrolmēraparatūras pārbaudu organizēšana
- 2.2.13. Siltumskaitītāja darbības uzraudzība
- 2.2.14. Iekārtu un cauruļvadu krāsošana un siltumizolācijas uzlikšana
- 2.2.15. Sistēmas darbības atjaunošana pēc avārijām
- 2.2.16. Bojāto noslēgventiļu nomainīšana siltumapgādes sistēmā
- 2.2.17. Atsevišķu cauruļvadu posmu nomainīšana
- 2.3.18. Skaitītāju rādījumu regulāri nolasiņumi un to fiksēšana reģistrācijas žurnālā
- 2.2.19. Normatīvo temperatūras režīmu uzturēšana telpu apkurē un karstā ūdens padavē
- 2.2.20. Energoaudita veikšana
- 2.2.21. Citi darbi (norādīt, kādi)

2.3. Elektroapgādes sistēma

- 2.3.1. Sistēmas nepārtrauktas darbības nodrošināšana
- 2.3.2. Elektrosadales skapju un sistēmas tehniskā stāvokļa pārbaude un tīrīšana
- 2.3.3. Elektrosadales sistēmas testēšana
- 2.3.4. Koplietošanas elektroenerģijas uzskaites rādījumu nolasišana
- 2.3.5. Koplietošanas telpu apgaismes ķermeņu, rozešu, armatūras, slēdžu, automātu u.c. pārbaude
- 2.3.6. Bojāto koplietošanas telpu apgaismes ķermeņu, rozešu, armatūras, slēdžu, automātu u.c. nomainīšana
- 2.3.7. Citi darbi (norādīt, kādi)

2.4. Mājas konstruktīvie elementi

- 2.4.1. Koplietošanas telpu logu, durvju un ventilācijas lūku apsekošana
- 2.4.2. Mājas apmales un drenāžas sistēmas apsekošana un tīrīšana
- 2.4.3. Mājas inženiertīklu aku apsekošana un tīrīšana
- 2.4.4. Lietus ūdens notekcauruļu apsekošana un tīrīšana
- 2.4.5. Jumta, pamatu, bēniņu, pagrabu, kāpņu telpu un atkritumu vadu konstruktīvo elementu (sienu, griestu, grīdu, pārsegumu, hidroizolācijas, siltumizolācijas) apsekošana
- 2.4.6. Fasādes, balkonu, lodžiju un nojumju apsekošana
- 2.4.7. Dūmvadu un ventilācijas šahtu pārbaude un tīrīšana
- 2.4.8. Ventilācijas vadu, režģu un jumtiņu krāsošana
- 2.4.9. Gāzes vadu pārbaude un krāsošana
- 2.4.10. Konstruktīvo elementu kārtējie remonts
- 2.4.11. Ugunsdrošības sistēmas uzturēšana, apsekošana un darbības tehniskā pārbaude
- 2.4.12. Citi darbi (norādīt, kādi)

2.5. Plānotie nākamo periodu izdevumi kārtējiem remonta darbiem

2.6. Avārijas dienesta pakalpojumi

VIENS PAR VISIEM VAI VI

Dzīvokļu īpašniekiem ir iespējams taupīt naudu

Marina MATROŅINA

Mums cenšas iedvest pārlicību, ka esam daudzdzīvokļu māju saimnieki un par tām atbildīgi. Dzīvokļu īpašnieku pienākums ir maksāt par komunālajiem pakalpojumiem, apsaimniekošanu un remontdarbiem – spēj tik vērt vaļā maku. Taču reizē ar pienākumiem pret namu pārvaldi mēs esam ieguvuši arī dažas tiesības, tostarp kontrolēt mājas finanses un piedalīties mājai svarīgu lēmumu pieņemšanā. Bet kā īsti kļūt par mājas saimnieku?

Iegūt informāciju, panākt finanšu caurspīdīgumu un raisīt dialogu ar pārvaldnieku bieži vien nav nemaz tik viegli. Reizēm ir nepieciešams ievēlēt mājas vecāko vai dibināt dzīvokļu īpašnieku biedrību. Kā noris dzīve tādās mājās? Ko maina kaimiņu apvienošanās? Par to sarunājamies ar apņēmīgiem cilvēkiem, kas savulaik nolēmuši savest kārtībā savas mājas un ir to izdarījuši.

LIEPĀJA: MĀJAS NAUDA – KĀ UZ DELNAS

Irina Barbaša dzīvo sešu sekciju piecstāvu mājā Liepājā, Šķēdes ielā 17. Tās iemītnieki apvienojās nesen, bet rezultāti jau jūtami.

Kas notiek ar mūsu naudu?

– Vispirms mājā tika ievēlēts vecākais jeb pilnvarnieks, – stāsta Irina. – Šai nolūkā noturējām kopsapulci un ar balsu vairākumu uzticējām vienam no mājas iemītniekiem tiesības pārstāvēt mūsu intereses sarunās ar namu pārvaldi. Arī katra mājas sekcija ieguva savu vecāko.

– **Kāpēc nolēmāt, ka mājai vajadzīgs pilnvarnieks?**

– Sadarbojoties ar namu pārvaldi par vecam, mums nebija pieejama informācija par finansēm. Kas notiek ar mūsu naudu? Kā tā tiek izlietota? Tas viss bija noslēpumā tīts. Un mēs bijām ļoti pārsteigti, uzzinot, cik liela nauda mājai tiek norakstīta kancelejas preču iegādei!...

Pārvaldnieks kā partneris, nevis priekšnieks

– Drīz vien jūs izveidojāt dzīvokļu īpašnieku biedrību, kas pavēra iespēju pārņemt māju pašu pārvaldībā. Kāpēc?

– Mēs neuzņēmāmies māju pārvaldīt patstāvīgi. Toties dzīvokļu īpašnieku biedrības statusā iedzīvotāji varēja ņemt savā kontrolē mājas kopējo kasi. Biedrības priekšsēdētājs (bijušais mājas vecākais) vispirms kārtām sarīkoja jauna pārvaldnieka vēlēšanas.

– **Pēc kādiem kritērijiem izraudzījāties jauno pārvaldītāju?**

– Mums šķita ļoti svarīgi, lai pārvaldnieks nespīestu iedzīvotājus īstenot viņa ieceres, bet apspriestos ar mums.

Viens par visu māju

– **Daudzu māju iemītnieki, tāpat kā jūs, vēlas sākt jaunu dzīvi, ievēlot pilnvaroto personu. Ko spēj mājas vecākais un kāpēc tāds ir vajadzīgs?**

– Šis cilvēks ir starpnieks starp namu pārvaldi un dzīvokļu īpašniekiem. Latvijā ir daudz 90 līdz 100 dzīvokļu māju. Skaidrs, ka visi dzīvokļu īpašnieki nevar iet uz namu pārvaldi aprunāties. Mājas vecākais uzklauša kaimiņu domas, apkopojot tās un dara zināmas pārvaldniekam.

„Svarīgi ir nevis vienkārši nodibināt biedrību, bet arī iet uz tās sapulcēm, uzklaut svešas domas un paust savējās”.

– **Vai mūsu namu pārvaldītāji ir gatavi uzklaut likumīgi ievēlētā mājas pārstāvja viedokli?**

– Ne vienmēr. Dažiem rodas psiholoģiskas grūtības: pārāk ilgi tikai namu pārvaldes ir lēmušas, ko darīt mājā un cik tam tērēt, informēt iedzīvotājus par naudu un remonta darbiem vai atstāt nezinā. Daudzas namu pārvaldes ir gatavas strādāt pa jaunam, bet ne visas.

– **Mājas vecākā ievēlēšana ir dzīvokļu īpašnieku pirmais, bet ne pēdējais solis ceļā uz patstāvību?**

– Tas ir minimālais mājas interešu aizsardzības pasākums, pirmais solis iedzīvotāju vēlmju īstenošanas ceļā. Pilnvarotās personas uzrašanās mājā labu pārvaldnieku tikai iepriecina. Kontaktējoties ar vecāko, namu pārvaldes darbinieki var labāk apzināt un izprast klientu vēlnes.

Svarīgs arī sekciju vecāko viedoklis

– **Ko panācis vecākais jūsu mājā?**

– Dzīvojamais fonds Latvijā ir novecojis, tāpēc par globāliem uzlabojumiem būtu pārāgri runāt. Darbi virzās pamazītiņām. Galvenās pārmaiņas notikušas cilvēku prātos. Mēs esam sākuši pulcēties un kopīgi apspriest problēmas. Ne jau uzreiz mums izdodas rast kopīgu viedokli, bet mēs cenšamies pie

tā nonākt. Bez sarunām grūti izstrādāt iekšējo mājas attīstības koncepciju.

– **Tātad vecākā ievēlēšana...**

– Tas nozīmē, ka mājā sāksies pārmaiņas! Iedzīvotāji ir apzinājušies savas mājas stāvokli un sapratuši, ka paši ir atbildīgi par tās nākotni.

– **Vai mājā ir vajadzīgi arī atsevišķu sekciju vecākie?**

– Mēs saglabājam šo nosacīto amatu. Vēlāk sekciju vecākie tika iekļauti dzīvokļu īpašnieku biedrības valdē. Valdes priekšsēdētājs viens pats nevar pārzināt

visu māju. Viņam jāsaņem informācija no palīgiem. Varbūt pirmajā sekcijā vajag nomainīt stāvvadus un kāpņu telpā ielikt jaunus logus, bet ceturtais sekcijas iemītnieki vēlas pārkrāsot apbružātās sienas. Nezinot katras atsevišķas sekcijas vajadzības, tālu netiksi.

Tagad iedzīvotājiem viss ir skaidrs

– **Jūs sakāt, ka iedzīvotāji sākuši kontrolēt mājas finanses. Kā šī kontrole tiek īstenota?**

– Katru mēnesi dzīvokļu rēķinu lapas otrajā pusē tiek drukāta īsa mājas bilance. Tur ir ziņas par ienākumiem un izdevumiem, pārskaitījumiem un iedzīvotāju parādiem. Tādā pašā veidā mūsu mājas iedzīvotājiem tiek ziņots par remonta darbiem, sīki tos atšifrējot. Agrāk pēc šīs informācijas bija jāiet uz namu pārvaldi, bet cilvēki to nedarīja. Tagad viņiem viss ir kā uz delnas.

– **Kas kopumā ir mainījies jūsu mājā?**

– Mums izdevās no vecās namu pārvaldes aiziet ar pozitīvu bilanci. Remonta uzkrājumus esam ne tikai saglabājuši, bet pat palielinājuši, lai gan pēdējā laikā esam nomainījuši logus kāpņu telpās un nosiltinājuši mājas galus. Galvenais, ka savus līdzekļus tagad tērējam pēc pašu ieskatiem.

Brīvība? Jā!

– **Daudzi citi arī vēlētos nodibināt biedrību, bet kaimiņu pasivitāte neļauj.**

– Tā mums Latvijā ir liela nelaieme. Cilvēkiem trūkst informācijas, kā biedrība jāveido, kādas tam ir sekas.

Palīdzēt varētu tikai laba izglītošanas programma.

– **Kāpēc jūs izglītošanas nolūkā nevarētu pastāstīt par biedrības izveides galvenajiem plusiem un mīnusiem?**

– Galvenais dzīvokļu īpašnieku biedrības izveides rezultāts ir tas, ka pieejama kļuvusi informācija par mājas naudā lietām, kārtējiem un plānotajiem remonta darbiem. Cilvēki iegūst brīvību patstāvīgi lemt par mājas likteni, samērojot vēlnes ar savu finansiālo stāvokli. Tikai piebildīšu: svarīgi ir nevis vienkārši nodibināt biedrību, bet arī iet uz tās sapulcēm, uzklaut svešas domas un paust savējās. Tikai tā veidojas kolektīvais viedoklis.

Vai ir jābaidās?

– **Cilvēki baidās, ka pēc dzīvokļu īpašnieku biedrības reģistrācijas uz viņiem gulsies papildu atbildība un piedevām mājā sāksies konflikti.**

– Šie mīnusi tāds nieks vien ir salīdzinājumā ar biedrības izveides acīm redzamajiem plusiem.

– **Jūs, Irina, esat Liepājas sabiedriskās organizācijas Mājas gariņš valdes priekšsēdētāja. Ar ko tur nodarbojaties?**

– Organizācija iecerēta kā pilsētas dzīvokļu īpašnieku biedrību apvienība, kā vieta, kur māju vecākie var saņemt atbalstu un iegūt informāciju par savām tiesībām un pienākumiem. Mēs plānojam rīkot seminārus, sniegt atbalstu energoaudita veikšanā, piedāvāsim mājām siltināšanas projektu neatkarīgu vērtējumu. Mēs sadarbojamies ar Eiropas Tehnoloģisko palātu, tāpēc resursi šādam darbam mums ir vairāk nekā nopietni.

SI PAR VIENU?

par mājas apsaimniekošanu

JŪRMALA: SEPTIŅAS REIZES VAIRĀK REMONTDARBU

Par Jevgeņiju Bogdanovu, *Pliekšāna ielas 96.* nama dzīvokļu īpašnieku biedrības valdes priekšsēdētāju, jau daudz esam dzirdējuši. Jevgeņijs ir Jūrmalas dzīvokļu īpašnieku asociācijas vadītājs, turklāt interesants cilvēks ar oriģinālām idejām.

Pēc Igaunijas parauga

Māja, kurā dzīvo Jevgeņijs, pēc dzīvokļu īpašnieku biedrības izveides pārņemta pašu pārvaldībā. Iedzīvotāji ir apmierināti.

– Kāpēc nolēmāt pārņemt māju?

– Cilvēki maksāja namu pārvaldes rēķinus, bet ziņas par mājas izdevumiem nesaņēma. Nolēmām noskaidrot visu patiesību par finansēm, bet galus neatradām. Tai laikā biju aizbraucis uz Igauniju. Tur valdība rīkojusies ļoti vienkārši – ļāvis pašvaldības namu pārvaldēm noteikt ļoti augstu maksu par apsaimniekošanu. Iedzīvotāji gribot negribot pārņēma mājas pašu pārvaldībā. Rezultāts ir apbrīnas vērts: visas mājas ir pilnīgā kārtībā, maksa ir pietiekami saudzējoša, bet kāpņu telpās jau trešo reizi tiek veikts kosmētiskais remonts. Diemžēl Latvijā situācija namu apsaimniekošanā divdesmit gados nav izkustējies ne no vietas.

Aiziet bija grūti

– Vai iedzīvotājiem bija grūti pārņemt māju pašu apsaimniekošanā?

– Ļoti grūti. Kad namu pārvalde mēģināja mums uztept neiedomājamu 18 000 latu parādu, nācās vērsties tiesā. Tiesa lēma mums par labu, un mēs aizgājām no vecā pārvaldnieka ar nulles bilanci.

– Jūs mājā saimniekojat kopš 2009. gada. Kas šajā laikā ir mainījies?

– Pārmaiņas manījām jau pēc gada. Mūsu iedzīvotāji turpināja maksāt pēc vidējā pašvaldības tarifa, bet remontam atvēlējam septiņas reizes vairāk līdzekļu nekā kaimiņmājas, kas bija palikušas pilsētas namu pārvaldes paspārnē. Bet sētniece!...

– Ko sētniece?

– Mājā palika strādāt iepriekšējā sētniece, bet darbu viņa sāka darīt labāk. Tā arī saka: „Agrāk mani uzraudzīja viens priekšnieks, tagad visi mājas iemītnieki, tāpēc nevaru slikti strādāt.”

Mājas kontā... pārmaksa par apsaimniekošanu

– Kā rodāt kopēju valodu ar visiem iedzīvotājiem?

– Es uzreiz pateicu kaimiņiem: apsaimniekojot māju paši, mēs nevarēsim atļauties lielus parādus. Iedzīvotājiem ir zināms mūsu nosacījums: tiklīdz dzīvoklim iekrājies 100 latu parāds, sākas tiesas darbi. Man pilsētā prasa: „Kā jums ar parādiem?” Atbildu, ka parādu par apsaimniekošanu mūsu mājai nav. Vasarā kontā parādās pat pārmaksājums.

– !

– Jā, jā! Bet arī iedzīvotājiem radušās galvas sāpes. Viņi par apsaimniekošanu maksā 40 santīmu par kvadrātmetru (Jūrmalai tas nav augsts tarifs). Šai summā ietilpst arī atskaitījumi remonta fondā. Mēs šo naudu kontā neturam – kāpēc barot inflāciju? Uzreiz liekam līdzekļus lietā, jo mājā vienmēr atrodas darāmais. Tā nu iedzīvotājiem tagad kopīgi vajag lemt, kur tērēt naudu. Sapulcēs iedegas ļoti karsti strīdi.

Ar piegādātājiem noslēgti individuāli līgumi

– Kā tiek galā ar komunālajiem parādiem?

– Tas ir pats interesantākais. Mēs esam viena no trim Jūrmalas mājām, kas ar siltuma piegādātāju noslēgušas individuālus līgumus. Tā ir vispareizākā sistēma, kad maksa par apkuri uzreiz nonāk siltumapgādes uzņēmuma kasē, apējot namu pārvaldi.

– Siltumapgādes uzņēmumi reti piekrīt slēgt tiešus līgumus ar patērētājiem, jo tad viņiem pašiem jākaro ar parādnīkiem. Kā jūs panācāt pozitīvu lēmumu?

– Ilgi sarakstījāmies ar uzņēmumu, atsaucāmies uz likumiem. Tagad mūsu iedzīvotāji par pakalpojumu maksā, vadoties pēc kopējā siltuma

patēriņa skaitītāja. Tā rādījumi tiek dalīti ar mājas kopējo dzīvojamo platību, un katrs dzīvokļa īpašnieks par pakalpojumu maksā atbilstoši dzīvokļa platībai.

– Vai tāds pats līgums noslēgts ar ūdensapgādes uzņēmumu?

– Nē, ūdens piegādātājs pagaidām negrib slēgt tiešus līgumus ar patērētājiem, tāpēc mums ar uzņēmumu *Jūrmalas ūdens* vispār nav nekāda līguma. Tomēr dzīvokļu īpašnieki katru mēnesi tiešā veidā pārskaita tam maksu par patērēto ūdeni.

„Vajadzīga atklātība!”

– Interesanti – visi sūdzas, ka iedzīvotājiem krājas parādi par apsaimniekošanu, bet jūs pilnībā saņemat visu maksu. Kā tas var būt?

– Ļoti vienkārši: vajadzīga atklātība. Ja iedzīvotāji saprot, kur pārvaldnieks tērē viņu naudu un ik mēnesi redz pārmaiņas mājā, viņi labprāt maksā rēķinus.

– Kas mājā paveikts pusotra gada laikā, kopš paši to apsaimniekojat?

– Nomainīti 40% stāvvadu, bet tas ir visnepieciešamākais darbs. Reizē esam ievīkuši dzīvokļos vadus elektroniskajiem skaitītājiem, lai izturētos ar cieņu pret cilvēkiem un neliktu viņiem katru mēnesi list zem poda nolasīt ūdens mērtāju rādījumus. Paši jaunie skaitītāji ir nākotnes iecere.

– Vērienīgi!

– Un ekonomiski. Vecā namu pārvalde piedāvāja VIENU stāvvadu sekcijā nomainīt par 999 latiem, mēs reizē mainām trīs un maksājam 450 latu. Kas vēl? Esam ielikuši jaunus ārdurvis, nomainījuši elektroinstalāciju pa stāviem un pagrabā, pašu pagrabu iztīrījuši.

Kā ietaupīt 10 000 latu par apkuri?

– Kādi plāni turpmāk?

– Vēlamies taupīt naudu par apkuri, bet bez renovācijas. Pagājušajā gadā māja par siltumu samaksāja 20 tūkstošus latu. Esam aprēķinājuši izmaksas un sākuši domāt par alternatīvu apkuri. Granulu apkures katls, pēc dažādām aplēsēm, ļaus mājai ietaupīt no 9 līdz 12 tūkstošiem latu sezonā. Tāda katla iegādei būs vajadzīgs kredīts, bet cilvēki nekādas neērtības neizjutīs – viņi piecus gadus turpinās par apkuri maksāt pēc pašreizējā tarifa, toties pēc tam par siltumu sāks taupīt dubulti. Divi katli mūsu 103. sērijas mājai (ar nosacījumu, ka atstājam arī pilsētas centralizēto apkuri, lai ārkārtas gadījumā varētu uz to pāriet) izmaksās 36 000 latu. Bet ziniet, kas ir pats interesantākais?

– Kas?

– Pēdējā gada laikā gāzes cena pieaugusi par 17%, bet granulu kritusies par 11%. No tā var noprast, ka alternatīvā apkure nākotnē var kļūt vēl izdevīgāka. **K**

Īpašnieku biedrību – katrā mājā?

Daudzdzīvokļu mājas dzīvokļu īpašniekiem ne vēlāk kā sešu mēnešu laikā pēc tam, kad pieņemts lēmums par attiecīgās dzīvojamās mājas privatizācijas uzsākšanu, jāsasauca kopsapulce, lai izveidotu dzīvokļu īpašnieku biedrību (vai noslēgtu savstarpēju līgumu par daudzdzīvokļu mājas kopīpašumā esošās daļas pārvaldīšanu un apsaimniekošanu).

Šāds nosacījums privatizēto dzīvokļu iemītniekiem izvirzīts likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” 51. pantā. Turpat norādīts, ka gadījumā, ja iedzīvotāji laikus nav sapulcējušies, lai apspriestu kopīpašuma apsaimniekošanas jautājumus, tāda sapulce mājā jāsasauca pašvaldības pārstāvjiem (vai Privatizācijas aģentūrai, ja līdz privatizācijai māja piederējusi valstij).

Pašvaldība vai valsts nodod dzīvojamās mājas pārvaldīšanas tiesības dzīvokļu īpašnieku biedrībai vai ar dzīvokļu īpašnieku savstarpēju līgumu pilnvarotai personai ne vēlāk kā divu mēnešu laikā no dienas, kad no iedzīvotājiem saņemts šāds lūgums.

Pagaidām, kā redzam, likuma prasība par dzīvokļu īpašnieku biedrību izveidi labākajā gadījumā izpildīta desmitajā daļā Latvijas daudzdzīvokļu māju. Pārējās nogaida. Kas notiek ar māju, kura nespēj pārņemt no pašvaldības vai valsts mājas pārvaldīšanas tiesības?

Lai to saprastu, uzmanīgāk palasīsim Privatizācijas likumu. Tā 50. pantā uzskaitīti privatizētā objekta īpašnieka (tas ir, dzīvokļa īpašnieka) pienākumi. Tie cita starpā ir šādi:

- piedalīties daudzdzīvokļu mājas kopīgā pārvaldīšanā un apsaimniekošanā, apvienojoties ar citiem mājas īpašniekiem dzīvokļu īpašnieku sabiedrībā vai slēdzot līgumu par kopīpašuma pārvaldīšanu un apsaimniekošanu;

- slēgt nomas līgumu (vai pilnvarot to darīt dzīvojamās mājas pārvaldītāju) par zemes gabalu, uz kura atrodas māja.

Kamēr no valsts vai pašvaldības nav pārņemta dzīvojamās mājas pārvaldīšana, iedzīvotājiem ir tiesības kopsapulcē noteikt:

- dzīvojamās mājas pārvaldīšanas un apsaimniekošanas kārtību un maksu par to;

- mājas apsaimniekošanas darbu tāmes sastādīšanas kārtību;

- kārtību, kādā pārvaldnieks sniedz pārskatu par darbu iepriekšējā periodā;

– taču šai gadījumā dzīvokļu īpašniekiem jāvadās pēc attiecīgajiem Ministru kabineta noteikumiem. Pēc mājas pārņemšanas viņiem ir tiesības visos minētajos jautājumos noteikt individuālu kārtību.

Līdz brīdim, kamēr māja nav pārņemta no pašvaldības vai valsts bilances, iedzīvotājiem kopsapulcē nav tiesību:

- noteikt mājas uzturēšanai nepieciešamo siltumenerģijas, ūdensapgādes, kanalizācijas, asenizācijas, sadzīves atkritumu apsaimniekošanas un lifta pakalpojumu apmaksas kārtību. Šo kārtību nosaka Ministru kabineta noteikumi, un iedzīvotāji to var mainīt tikai pēc mājas pārņemšanas no pašvaldības vai valsts bilances.

Tātad, ja mājā nav izveidota dzīvokļu īpašnieku biedrība, iedzīvotāju brīvība daudzos jautājumos ir ierobežota un viņiem jāvadās pēc Ministru kabineta noteiktajām metodikām.

Reizē nekādas sankcijas par to, ka nav izpildīta prasība izveidot mājā dzīvokļu īpašnieku biedrību, Privatizācijas likums neparedz. Tas nozīmē, ka Latvijas iedzīvotāju apvienošanās tuvākajā nākotnē nav paredzama. **K**

PADZERTIES TĪRU ŪDENI

Šai nolūkā rīdnieki, kas neuzticas uzņēmumam *Rīgas ūdens*, dodas uz kādreizējo 4. maršruta autobusa galapunktu, kur gozējas noslēpumains ūdens sūknis

Katru vakaru šajā autoceļa Babīte – Rīga pagriezienā sastājas automašīnu rinda. Tikšanās vieta – agrākais 4. maršruta autobusa galapunkts. Cilvēkus šurp vilina nelielais ūdenssūknis. Apkaimes iedzīvotāji apgalvo, ka ūdens no tā ir daudz garšīgāks nekā no pilsētas krāna.

Īpaši garas rindas pie sūkņa var redzēt vasarā. Cilvēki ar entuziasmu piepilda desmitiem lielu pudeļu, burku, katliņu un kannu, lai pietiktu veselai nedēļai. Iemesls tam ir gauži vienkāršs: mēs joprojām esam neapmierināti ar krāna ūdeni. Mēs meklējam jebkuru iespēju padzerties no kāda cita, mūsaprāt, tīrāka avota. Bet vai mēs sevi nemānām?

Ūdens prātis par sevi pastāvēt?

Pie krāna dežūrā stājamies ap septiņiem vakarā. Pirmā ar velosipēdu piebrauc simpātiska sieviete vārdā Elīna.

– Patiesībā par šā ūdens izcelsmi neko nezina, bet kaimiņu māju iemītnieki stāsta, ka tas esot tīrs. Un garšīgs, to jau pati personiski varu apstiprināt. Nevēlaties pagaršot? – Elīna sniedz savu pudeli. – Kad ir laiks, braucu šurp ar mašīnu un paņemu ūdeni visai ģimenei.

Vakars ir rosmes pilns laiks, ik brīdi pie krāna pieripo kāds velosipēdists. Kā nākamais pudeli zem strūklas pabāž Andrejs.

– Jā, ūdens izcelsme man ir zināma. Velti jūs raizējaties par tā kvalitāti. Šejienes ūdenī ir daudz tīrāks nekā produkti tirgū un veikalos. Turklāt ūdens ir tāda manta, kas var par sevi pastāvēt.

– ?
– Par kristīto ūdeni esat dzirdējuši? Man tāds piecus gadus mājās stāv un nebojājas. Tāpēc es uzticos ūdenim vispār un šim krānam tai skaitā.

„Pagaršojiet paši!”

Nākamā pie sūkņa enerģiski piestūrē Gaļina. Viņa strādā par apkopēju lielveikalā, bet katru dienu speciāli atvēl četrasdesmit minūtes braucienam pēc ūdens. Agrāk pudeli piepildīja no krāna, kas atrodas tuvāk dzelzceļam, bet to slēdza (avots atrodas uz privātās zemes,

un saimniekiem apnika mūžīgā burzma viņu īpašumā).

– Sūknis 4. maršruta autobusa agrākajā galapunktā ir samērā jauns, to uzlika tikai pirms sešiem gadiem. Tuvējo māju iemītnieki stāsta, ka ūdens nāk no 53 metrus dziļa urbuma, – zina stāstīt Gaļina.

Natālija ar dēlu arī neko konkrēti par ūdeni nezina. Lietot to sākuši nejausi: katru dienu braucot no Rīgas uz Babīti, pamanījuši rindas pie krāna. Reiz pagaršojuši. Iepaticies.

– Pilsētas ūdensvada ūdens man nepatīk, – atzinās Natālija. – Nesen uzlikām filtru, tas uzreiz kļuva melns. Varat iedomāties, ko mēs dzeram?

– **Bet arī šā ūdens izcelsme ir visai apšaubāma.**

– Pēc produktiem redzu, ka tas ir tīrāks par pilsētas ūdeni. Agrāk, vārot olas, uz kastrolīša malām vienmēr radās nosēdumi. Sākām lietot ūdeni no šā krāna, un katlakmens pazuda.

Konflikts ar jaunajiem krieviem

Šai brīdī pie mums piebrauca vecs moskvičs. No tā izkāpa padzīvojis vīrs ar piecu litru pudeli rokās.

– Sabraukuši rakstītāji! – viņš noburkšķēja. – Kāpēc? Mums lieka reklāma nav vajadzīga. Uzreiz kāda firma uzradīsies, uzbūvēs kafējnicu...

Saruna nevedās. Piepildījis līdzpaņemto taru, vecais vīrs vēl norūca:

– Būtu atbraukuši, kad bezkaunīgi šoferi te mašīnas mazgā un neļauj vienkāršiem cilvēkiem pieiet pie krāna!

Ar šiem vārdiem sirmgalvis runu beidza un aizrūcināja. Bet pēc ūdens piebrauca tai dienā pēdējais velosipēdists – Aleksandrs.

– Patiesībā nekā neparasta šajā avotā nav, – viņš autoritatīvi paziņoja. – Agrāk tādi krāni gar ielām stāvēja ik pēc simt metriem. Tagad tos izspiedis pilsētas ūdensvads. Cik zinu, ūdens nāk no urbuma Babītē, ko izurba padomju laikā kolhoza vajadzībām.

Lieka reklāma nav vajadzīga

Aleksandrs ūdeni ņem vešanai uz vasarnīcu, pašu urbums lāgā nedarbojas, tāpēc arī nākas braukt šurp. Ziemā mierīgi dzerot no pilsētas ūdensvada un nejutot nekādu atšķirību.

– Bet vecajam, kurš jūs sarāja, ir taisnība: lieka reklāma šai vietai nav va-

jadzīga, – ir pārliecināts Aleksandrs. – Agrāk ņēmām ūdeni pie Tērvetes. Pēc tam izrādījās, ka avots atrodas uz privātas zemes. Uzņēmīgie īpašnieki nožogojā teritoriju un sāka pārdot desmit litrus par santīmu. Smieklīga nauda, bet sanāk laba peļņa, jo ūdeni tur iepērk pārtikas uzņēmumi. Būtu skumji, ja mūsu ūdens krānu arī privatizētu.

Sardzes posteni pie sūkņa atstājām domīgi. Ziņas par ūdens izcelsmi pie Rīgas ceļa ir visai pretrunīgas. Neviena no veselīga dzīvesveida piekritējiem īsti nezina, no kurienes nāk dzīvinošā valgme, tomēr pilda ar to lielas pudeles un kannas. Viens otrs ierodas pat ar 200 litru mucu. Tad rinda sāk ņurdēt: „Re, darboni! Ceptuvei ūdeni ņem...” Iznāk, ka ar pārtikas uzņēmumu starpniecību mums visiem ir kāds sakars ar noslēpumaino ūdeni. No kurienes tad īsti nāk šis ūdens, ko ar tādu baudu dzer simtiem rīdnieku?

Mīta kļiedēšana

Ņemuši vēra Aleksandra sniegto informāciju, vērsāmies Babītes ciema komunālajos uzņēmumos pēc precīzākām ziņām. Bet tur no piederības ūdens krānam bijušajā autobusa galapunktā norobežojās.

– Jā, mūsu ciemā ir četri 180 metrus dziļi urbumi, – pastāstīja uzņēmuma Babītes siltums ekspluatācijas nodaļa. – Pirmais izurbts 1966. gadā, pēdējais –

1989. gadā. Ūdens labs, to lieto Babītes un Piņķu iedzīvotāji. Bet veco sūkni mēs neapkalpojam.

Patiesību neizdevās uzzināt arī galvaspilsētas namu pārvaldē *Annīnmuīža*, kuras teritorijā atrodas daudzu rīdnieku iecienītā ūdens ņemšanas vieta. Tur par krānu neko nezina.

Tad jautājumu pārdresējām rajona izpilddirekcijai. Pašvaldības pārstāvji ieskatījās papīros un apstiprināja: „Pilsēta par krānu neatbild. Tas atrodas uzņēmuma *Rīgas ūdens* bilancē”.

Viss notikums ieguva gluži negaidītu pavērsienu. Izrādās, ka Rīgas ūdens administrācija ir labi informēta par ažiotažu ap ūdens ieguves avotu. Bet speciālisti apgalvo, ka rindas pēc ūdens veidojas tikai rīdnieku nezināšanas dēļ.

– Krāns uzlikts pirms dažiem gadiem privātmāju iemītnieku un dārziņu īpašnieku vajadzībām, – pavēstīja *Rīgas ūdens* preses sekretārs Artūrs Mucenieks. – Ūdens tur nāk no pilsētas kopējā ūdensvada.

Tāpat beidzot ir gūta skaidrība. Veselīga dzīvesveida piekritēji nu var būt mierīgi – ūdens pie Babītes ceļa ir tīrāks vien tāpēc, ka caurules droši vien ir labākā stāvoklī. Taču bēdīgajā atklājumā varam rast arī pozitīvo. Pirmkārt, pašvaldības uzņēmums garantē apmierinošu ūdens kvalitāti. Otrkārt, ja reiz krāns pieder *Rīgas ūdenim*, neviena firma nevar to privatizēt. **K**

Vācijas ražotāja apkures radiatori **“KERMI”** 25% atlaide no veikala cenas!

Projektēšana, piegāde, montāža, garantija

SIA SANREMS

Ūdens skaitītāju Siltumskaitītāju Pārbaude – Nomaīņa – Uztādīšana Ūdens skaitītāju rādījumu starpības izlīdzināšana

Tālrunis: 67612523, 67627695, 26327967
Kandavas iela 41a, Rīga

Akciju sabiedrība **RĪGAS NAMU APSAIMNIEKOTĀJS**

NA
www.rna.lv

Apsaimniekojam mājas, kurām ir biedrības vai pilnvarotās personas!

Rīga, Lāčplēša iela 24, tālrunis 67893079, info@rna.lv

**Nezināmas
personas cērt kokus
jūsu logu priekšā?
Izsauciet policiju!**

PAGALMOS KLAUDZ CIRVJI

Marta TOMBERGA

Ilģuciema ielā ar skaistu nosaukumu Lilijas iela noticis nepatīkams atgadījums – nezināmas personas nozāģējušas vairākus pie daudzstāvu namiem augošus augļu kokus. Iedzīvotāji ir sašutuši.

UZZIŅAI

KAS TEIKTS NORMATĪVAJOS AKTOS?

Ministru kabineta noteikumi Nr. 717 „Kārtība koku ciršanai ārpus meža zemes”

(..) 4. Zemes īpašnieks vai tiesiskais valdītājs bez saskaņošanas ar attiecīgajām iestādēm drīkst cirst:

4.1. augļu kokus;
4.2. kokus, kuru celma caurmērs ir mazāks par 12 centimetriem, lai atbrīvotu lauksaimniecības zemes no apauguma un uzturētu meliorācijas sistēmu;

4.3. dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs – dzelzceļa zemes nodalījuma joslā (arī aizsargstādījumos) augošus kokus, lai nodrošinātu dzelzceļa infrastruktūras objektu drošu ekspluatāciju un garantētu satiksmes drošību. (..)

7. Pirms lēmuma pieņemšanas par koku ciršanu pilsētas un ciema administratīvās teritorijas labiekārtošanai un zaļumstādījumu uzturēšanai (izņemot koku ciršanu avārijas situācijas novēršanai) vietējā pašvaldība nosaka piemērojamo sabiedriskās apspriešanas procedūru. Pēc apspriešanas rezultātu apkopošanas vietējā pašvaldība pieņem attiecīgu lēmumu.

8. Pilsētas un ciema administratīvajā teritorijā koku ciršana aizliegta laikposmā no 15. aprīļa līdz 30. jūnijam, izņemot koku ciršanu avārijas situācijas novēršanai un koku ciršanu ceļu un dzelzceļa zemes nodalījuma joslā.

Rīgas domes noteikumi Nr. 38 „Rīgas pilsētas teritorijas labiekārtošanas, apstādījumu uzturēšanas un aizsardzības noteikumi”

(..) 2.6. Par apstādījumu platībām, kuras nav nodotas apsaimniekošanā specializētiem uzņēmumiem, ir atbildīgi:

2.6.1. namu pārvaldes vai namu īpašnieki – par pagalmu, iekškvartālu un priekšdārzu teritorijām, kuras uzkopj sētnieki;

2.6.2. uzņēmumu, iestāžu un organizāciju vadītāji – par apstādījumiem slēgtajās teritorijās un platībās ārpus tām, par apstādījumiem gar ielā, resoru pievedceļiem un dzelzceļa atzarojumiem visā to garumā;

2.6.3. kapsētu apsaimniekotāji – par apstādījumiem visās Rīgas kapsētās un visās tām nodotajās platībās;

2.6.4. Rīgas ceļu, ielu un tiltu apsaimniekotāji – par apstādījumiem viņu darbības platībās;

2.6.5. transporta organizāciju vadītāji – par apstādījumiem pilsētas sabiedriskā transporta galapunktos, uz sānu sliežu ceļiem, starp un gar tramvaju līnijām un dzelzceļa staciju teritorijās;

2.6.6. fizisko personu īpašumos zemes īpašnieks vai lietotājs – par apstādījumiem priekšdārzā un pa teritorijas perimetru. (..)

4. Administratīvā atbildība par šo noteikumu neievērošanu:

4.1. Par apstādījumu iznīcināšanu vai bojāšanu vainīgās juridiskās vai fiziskās personas var sodīt ar naudas sodu līdz Ls 50.

4.6. Par ugunsgrāvu kurināšanu apstādījumos, telšu celšanu, zāles dedzināšanu, savvaļas dzīvnieku ķeršanu, putnu ligzdu postīšanu vainīgā persona var tikt sodīta ar naudas sodu līdz Ls 50.

4.7. Par apstādījumu piegružošanu ar celtniecības vai sadzīves atkritumiem, par apstādījumos esošo ūdenstilpju piesārņošanu, mazgājot veļu, transporta līdzekļus, dzīvniekus u.c., vainīgā persona var tikt sodīta ar naudas sodu līdz Ls 50.

4.8. Par mājlopu ganīšanu apstādījumos bez savstarpējas vienošanās ar šīs teritorijas īpašnieku vai apsaimniekotāju vainīgā persona var tikt sodīta ar naudas sodu līdz Ls 50.

4.9. Par sulu tecināšanu apstādījumos, koku mizas bojāšanu vainīgā persona var tikt sodīta ar naudas sodu līdz Ls 10.

4.10. Par apstādījumu bojāšanu, t.i., zāliena, krūmu, puķu stādījumu nobradāšanu, zaru laušanu, puķu un augļu plūckšanu u.c., vainīgā persona var tikt sodīta ar naudas sodu līdz Ls 10. (..)

“Tagad pie mājas ir tukšnesis, neviena koka”, – bēdājas Gaļina.

Strādnieki iznīcina ābeli un ķirsi

Lilijas ielā 12 dzīvojošā Gaļina ir netieša lieciniece izdarītajam pārkāpumam.

– Dzīvoju nama otrajā stāvā, iepretī maniem logiem ir koka māja un pussabrucis šķūnis, – pavēstīja sieviete. – Skats no lodžijas ir vienkārši atbaidošs! Agrāk pret logiem auga brīnišķīgs ķiršu koks, kas daļēji aizsedza līdzās esošos graustus. Bet nesen ar šausmām ieraudzīju, ka koks ir nozāģēts.

Gaļina domā, ka ķirsi varēja būt iestādījis viņas tēvs, kas šai mājā dzīvoja agrāk. Koks priecēja skatienu, pasargāja apakšējo stāvu logus un trokšņiem un putekļiem. Ar gatavajiem ķiršiem esot mielojušies putni, atceras dzīvokļa saimniece.

– Tagad pie mājas ir tukšnesis, neviena koka, – bēdājas Gaļina.

Kas tad īsti notika? Kādā jaukā dienā pie mājas apstājās liela mašīna. No kabīnes izkāpa strādnieki un gatavojās aizdarīt šuves starp daudzstāvu nama paneļiem. Taču automobilis acimredzot nevarēja piebraukt pietiekami tuvu mājas sienai, traucēja ķirsis un līdzās esošā ābele. Nez no kurienes uzradās cirvji, un koku vairs nav.

Pie viena pacelājs nolauza lielu kļavas zaru, – stāsta mūsu lasītāja. – Vai strādniekiem bija tiesības tā rīkoties?

Valdība atļauj, dome aizliedz

RD Vides departamentā mums ieteica vērsties pie Kurzemes rajona apstādījumu inspektora Anitas Vitolas, viņai Ilģuciemā katrs kociņš esot zināms. Vitolas kundze tiešām izrādījās lietas kursā.

– Jūsu lasītāja arī man ir atsūtījusi sūdzību, – sacīja inspektore. – Veicu pārbaudi un pārliecinājos, ka mūsu iestāde nav devusi atļauju nocirst ābeli un ķirsi Lilijas ielā. Darbi veikti patvaļīgi.

Vai vainīgie tiks sodīti? Vai iedzīvotājiem nodarītais kaitējums tiks kompensēts? To Anita Vītola neņem komentēt.

– Mūsu likumdošanā ir liels baltais plankums. Ministru kabineta noteikumos Nr. 717 „Kārtība koku ciršanai ārpus

meža zemes” teikts, ka koku ciršana pilsētas administratīvajā teritorijā jāaskaņo ar pašvaldību. Bet turpat arī norādīts, ka kokus, kuru celma caurmērs ir mazāks par 12 centimetriem, drīkst cirst bez īpašas atļaujas. Tā ka MK noteikumus strādnieki Lilijas ielā nav pārkāpuši. Taču Rīgā spēkā ir arī savas iekšējās normas, kuras ir stingrākas par valdības noteiktajām un pēc kurām vadās Apstādījumu inspekcija.

– Pašvaldības noteikumos Nr. 38 „Rīgas pilsētas teritorijas labiekārtošanas, apstādījumu uzturēšanas un aizsardzības noteikumi” teikts, ka „visos gadījumos, kad ir nepieciešama jebkuru koku vai krūmu novākšana, pārstādīšana vai vainagošana, pirms darbu sākšanas jāsaņem Rīgas domes Vides departamenta Apstādījumu inspekcijas rakstiska atļauja”, – precizēja Anita Vītola. – Mēs, inspektori, vadāmies pēc Rīgas domes noteikumiem. Tāpēc gadījumā, ja noteikumu pārkāpēji būtu notverti ciršanas vietā, viņiem nāktos samaksāt pašvaldībai kompensāciju par pilsētas apstādījumiem nodarīto kaitējumu.

Acī pret aci, pārkāpumu pret pārkāpumu

Diemžēl strādniekus ar cirvjiem pārkāpuma brīdī neviens neaizturēja, tāpēc viņi var priecāties: kas nav noķerts, nav zaglis.

– Cilvēkiem, kas dzirdēja zāģa švīkstoņu vai cirvja klauzīdus, nekavējoties vajadzēja izsaukt pašvaldības policiju, – uzskata Vides departamentā.

– Varbūt dzīvokļu saimniekiem ir tiesības pašiem pieprasīt, lai cirtēji uzrāda nepieciešamās atļaujas.

– Mēģināt vajadzētu, bet strādnieki var dokumentus nerādīt, un viņiem būs taisnība, jo tiesības oficiāli tos pārbaudīt ir tikai policijai.

Tagad ir par vēlu apraudāt ķirsi un ābeli, ko steigā iznīcinājuši ļauni cilvēki. Arī to vietā iestādīt jaunus kokus nebūs nemaz tik vienkārši, arī tam vajadzīga Vides departamenta atļauja. Bet var jau uz šo situāciju paraudzīties arī no otras puses: ja Rīgā var tik viegli pārkāpt koku ciršanas noteikumus, kāpēc Ilģuciemā nevarētu kādu reizi pārkāpt arī to stādīšanas noteikumus? **K**

Vasarā vajag tik daudz paspēt. Mana vecmāmiņa, piemēram, apgalvoja, ka jūlijā katram jāapēd pieci kilogrami zemeņu, jānovājē par pāris kilogramiem un jāiedeg melnam kā nēģerim. „Tad ir izredzes visu gadu līdz nākamajam jūlijam justies kā cilvēkam,” viņa sacīja. Vecmāmiņas teiktajam varu piebilst dažus vārdus no savas puses: vasarā noteikti vajag pabūt kopā ar draugiem un nopirkt sev kādu vieglu, skaistu tērpu. Pēdējais cels pašapziņu un radīs labu noskaņojumu, pat ja pirkums būs tikai naktskreklis.

Anna, jūsu brīvprātīgā slepenpadomniece.

MAZGĀJIET ROKAS PĒC DARBA PIE DATORA

Reti kurā mājā tagad nav datora, tāpēc mums nākas mācīties ne tikai ar tiem strādāt, bet arī pareizi kopt. Lūk, ko nesen izlasīju, klejojot pa globālo tīmekli: „Britu zinātnieki ir konstatējuši, ka dažiem biroju datoriem klaviatūra ir daudz netīrāka par sabiedrisko tualeti”. No tā izriet daži interesanti secinājumi.

Starp taustiņiem un zem tiem, kā arī uz peles sakrājas netīrumi, kuros vairojas bīstamas vairāku veidu baktērijas. Pietiek ar četriem mēnešiem, kopš sāka lietot mājas datora pele vai klaviatūra, lai tajās iemājotu bīstami mikrobi. Bet ja dators ir plaši pieejams, ja tam ir desmitiem lietotāju, kuri uz peles un klaviatūras atstāj nedaudz savas ādas, sviedru, tauku? Lielisku dzīves vidi baktērijām un mikrobiem rada klaviatūrā iebirušas ēdiena drupatas, tējas, kafijas un sulas pilieni...

Tāpēc reizi mēnesī noteikti noslaukiet klaviatūru un peli, bet reizi gadā iztīriet zem taustiņiem sakrājušos netīrumus. Pēc darba ar datoru noteikti nomazgājiet rokas ar ziepēm, it īpaši, ja esat lietojis svešu datoru vai bijis datorklubā (uzminiet, cik bieži un rūpīgi šo klubu darbinieki tīra klaviatūru...). **K**

PATS SEV TRAIPU TĪRĪTĀJS

Nezinu, kā citas mājas mātes (un mājas tēvi), bet es mūždien nomokos ar traipu tīrīšanu. Īpaši vasarā, kad ēdienreizi starplaikos virtuvē ir tik daudz kārdinājumu un gadās, ka uz gaišā mājas tērpa te uzpil tomātu sula, te uzkrīt sārta zemeņoga.

Droši zinu: visas manas radnieces pa sievietu līniju augļu un dārzeņu radīto traipu tīrīšanai ir lietojušas verdošu ūdeni. Kad ūdens vārās, tas jāuzlej uz cietušās drānas, un traips pazūd kā nebijis. Pārlicinājusies, ka šī tautas metode palīdz, sāku vākt neparastus padomus, kā no apģērba iztīrīt citu veidu traipus. Manā burtnīcīnā jau sakrājies ne mazums dažādu metožu.

Tauku traipus no zīda auduma var iztīrīt ar ožamajā spirtā izšķīdinātu šķipsniņu sāls.

Reizēm gludeklis uz balta auduma atstāj iedzeltenus plankumus. Agrāk domāju, ka tie paliks uz mūžīgiem laikiem, bet tad kaut kur izlasīju, ka šādus traipus var iztīrīt ar boraka šķīdumu (divas tējkarotes boraka uz litru ūdens). Pēc tīrīšanas

drāna jāizskalo un jāizžāvē. Ja dzeltenais plankums pilnībā vēl nav pazudis, pārgrieziet uz pusēm sīpolu, parīvējiet netīro vietu un pēc tam izmazgājiet ar ziepēm aukstā ūdenī.

Uz virtuves vaskadrānas atkal radušies tējas traipi, kas nav noberzami pat ar vislabāko suku? Uzpilniet uz vaskadrānas citronu sulu, traipi noteikti pazudīs.

Sievietes labi zina, cik nepatīkamus brīžus var sagādāt lūpu krāsas atstātās pēdas: viens neuzmanīgs galvas pagrieziena, un baltā blūzīte, kleita vai šalle ir sabojāta. Izrādās, ka lūpu krāsas traipus no jebkura auduma var iztīrīt ar tīru spirtu.

Puika saskrāpējies celi, brūcīte jāapziež ar jodu. Uzmaniģi! Ļoti bieži māmiņas noziež ne tikai nemierīgo mazuli, bet arī pašas sevi, savas drēbes. Taču tā nav liela bēda. No traipītā drēbe jāsamērcē istabas temperatūras ūdenī un pamatīgi jāierīvē ar cieti. Var arī iemērkāt drānu ožamā spirta un ūdens šķīdumā (viens grams ožamā spirta uz glāzi ūdens), bet pēc tam izmazgāt ziepjūdenī. **K**

VESELI ĒDŪŠI!

LAIKS PAGRAUZT

Burkāni ir bagāti ar fosfora, dzelzs, kalcija un it īpaši kālija sāļiem, tajos ir daudz A vitamīna. Burkāni uzlabo redzi, normalizē vielmaiņu, aktivizē zarnu darbību. Tos ieteicams lietot katru dienu svaigā veidā.

Burkāni ir derīgi apaukstēšanās, ādas un gremošanas orgānu slimību gadījumā, ja ir acu slimības – konjunktivīts vai katarakta, kā arī tad, ja ir trausli mati un nagai.

Burkānus ieteicams lietot nieru, sirds un asinsvadu sistēmas slimību un minerālu apmaiņas traucējumu gadījumā. Tiem piemīt viegla diurētiska iedarbība, tie mazina nogurumu.

Burkānus kopš seniem laikiem lieto tautas medicīnā kā līdzekli, kam piemīt antiseptiska iedarbība, kas uzlabo gremošanu, palielina piena daudzumu jaunajām māmiņām. Svaigi sarīvētus burkānus liek pie brūcēm un čūlām, lai attīrītu tās no strutām.

Dermatologi iesaka svaigi sarīvētus burkānus uzklāt apdeguma vai iekaisuma vietai, kā arī augoņiem. Kosmetologi mudina lietot burkānu maskas. 20 minūtes paturiet sarīvētus burkānus uz sejas, un tā iegūs

maigi rožainu nokrāsu. Dietologi apgalvo, ka burkānu sula un salāti jāgatavo tieši pirms ēšanas, sagatavoto produktu nav vēlams glabāt vairākas stundas.

K vitamīns, ko satur burkāni, veicina asins recēšanu, atjaunina organismu.

Burkāni ir derīgi **cukura diabēta slimniekiem**. Ja ik dienas ēd svaigus burkānus ar rudzu maizi, cukura daudzums asinīs samazinās.

Burkānos esošais karotīns neuzsūcas, ja ir **slimas aknas vai pazemināta vairogdziedzera funkcija**. Burkāni nav ieteicami arī čūlas slimības un tievās zarnas iekaisuma gadījumā.

Asinsspiediena pazemināšanai: sīki sagrieziet 100 g burkānu lakstu, apliet ar glāzi verdoša ūdens, ļaut nostāvēties un lietot pēc ēšanas.

Hemoroīdi: vārītu burkānu biezeni ieliek drāniņā pieliek sāpīgajai vietai.

Cistīts un apaukstēšanās: palīdzēs burkānu un dzērveņu maisījums (100 g burkānu biezeņa un 2 ēdamkarotes saspaidītu dzērveņu).

Sirds muskuļa stiprināšanai: glāze burkānu sulas un ēdamkarote olīveļļas.

Redzes uzlabošanai ieteicams no rīta dzert burkānu sulu, vakarā – vīnogu. Protams, visvērtīgākā ir svaigi spiesta sula.

Burkānu sula ir veselības un skaistuma eliksīrs. Sajauktu ar olas dzeltenumu vai medu, to lieto pret grumbām. Ar burkānu sulu ieteicams skalot mutes dobumu stomatīta gadījumā.

Burkānu tēja. Burkānus sagriež sīkos gabaliņos un labi izžāvē. Glabā audekla maisiņos. Karoti kaltētu burkānu aplej ar glāzi verdoša ūdens un ļauj ievilkties 10 minūtes. Cukuru pievieno pēc garšas. Pēc aromāta un krāsas atgādina zaļo tēju. Šis dzēriens ieteicams sirds slimību un mazasinības gadījumā. **K**

ČETRAS KĻŪDAS, KO MĒS PIEĻAUJAM VEIKALOS

1 Pirkst pirmajā veikalā, kas gadījies pa ceļam

Lūk, standarta scenārijs. Ir daudz veikalu, kuros pārdod kleitas. Jūs ieejat vienā no tiem, un jums uzreiz piedāvā gluži pieņemamu variantu. Jūs piemērat tērpu un tūlīt to nopēkat. Tā ir kļūda numur viens. Pilnīgi iespējams, ka nākamajā veikalā trāpīsies vēl labāks piedāvājums, un tad jūs kodīsiet sev pirkstos.

2 Pirkst tāpēc, ka esat nogurusi meklēt

Tirgi un lielveikali ir milzum plaši, un vairākumā gadījumu cilvēki vajadzīgo lietu nopērk veikaliņā pie izejas tikai tāpēc, ka nav spēka atgriezties pie kādas no daudzajām tirdzniecības vietām kompleksa iekšienē. Ja esat nogurusi, vienkārši brīdi atpūties vai atlieciet galīgo lēmumu uz nākamā dienu. Pirkst kaut ko spēku izsūkuma brīdī, kad neko daudz vairs nespēj saprast, ir liela kļūda. Garš klejojums pa veikaliem var beigties ar to, ka istabas čibiņu vietā jūs nopēkat mašāžas krēslu.

3 Pirkst tāpēc, ka „tā vajag”

Pieņemsim, ka esat ieplānojusi iegādāties vīram svīteri un pat atvēlējusi tam veselu dienu. Diemžēl neko tik glītu un labu, kā esat iecerējusi, atrast neizdodas. Ko darīt? Cilvēki bieži vien kļūdās, uzskatot, ka jebkurā gadījumā kaut kas jānopērk, ja jau veikalu izpētei veltīts tik

daudz laika. Un tā kā gribēto svīteri nav izdevies dabūt, nauda visdrīzāk jau tiks iztērēta, nopērkot sev kādu nieku, piemēram, brīnumskaistu jaciņu.

4 Pirkst, kautrējoties būt par pircēju

Ja jums ir nauda, tad arī attiecīgi izturieties. Uzdodiet jautājumus, esiet prasīga. Ja jūs patiešām vēlaties kaut ko iegādāties, jums ir tiesības būt izvēlīgai. Ne brīdi to neaizmirstiet, jo pārdevēja savukārt liks lietā visus savus talantus, lai panāktu, ka jūs šķīraties no naudas. **K**